

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Škody zvíře a škody na zvěři v současné právní úpravě

Dušan Nový

Vedoucí práce: JUDr. Viktor Jansa CSc.

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. listopadu 2010

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Viktorovi Jansovi, CSc. za pomoc, rady a věcné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě

Damage to game and caused by game in the current legislation

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě.

První část diplomové práce se zabývá přehledem právní úpravy, která souvisí s touto problematikou.

Druhá část diplomové práce je zaměřena na rozdělení samotných škod způsobených zvěří a způsobených na zvěři a s tím souvisejících náhrad za způsobené škody.

Závěrečná část diplomové práce obsahuje návrh na opatření dané problematiky, přehled škod za uplynulé roky a perspektivu právní úpravy škod zvěří a na zvěři do budoucna.

Summary

My dissertation focuses on the damage to game and caused by game in the current legislation.

The first part of my dissertation deals with the digest of legislation that is connected with these problems.

The second part is aimed on the division of damage caused by game and on game itself and compensation for caused harm linked with it.

The final part of my dissertation contains suggestion of solution to given problems, survey of damage in past years and legislative perspective of damage to game and caused by game for the future.

Klíčová slova:

Škody způsobené zvěří, škody způsobené na zvěři, náhrada škod, vlastníci pozemku, honitba, honební a nehonební pozemky, právo myslivosti, perspektivu právní úpravy škod zvěří a na zvěři

Keywords:

damage caused by game, damage to game, compensation of damage/harm = damages, landowners, hunting district, hunting and not hunting ground, hunting right, legislative perspective of damage to game and caused by game

Obsah

1. ÚVOD	5
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	7
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	8
3.1 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY ŠKODY ZVĚŘE A ŠKODY NA ZVĚŘI V NAŠICH ZEMÍCH.....	8
3.1.1 Historie právní úpravy.....	8
3.1.2 Současná právní úprava	9
3.2 SHRNUÍ.....	9
4. ŠKODY ZPŮSOBENÉ ZVĚŘÍ	10
4.1 ŠKODY ZPŮSOBENÉ NA POLÍCH.....	10
4.1.1 Škody způsobené na lesních porostech.....	13
4.1.2 Ostatní škody	15
4.2 SHRNUÍ.....	16
5. ŠKODY ZPŮSOBENÉ ZVĚŘÍ	17
5.1 PYTLÁCTVÍ.....	17
5.1.1 Srážka se zvěří na pozemních komunikacích	20
5.1.2 Ostatní škody	21
5.2 SHRNUÍ.....	21
6. NÁHRADA ZA ZPŮSOBENÉ ŠKODY	22
6.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY TÝKAJÍCÍ SE DANÉ PROBLEMATIKY	22
6.1.1 Zákonný postup při uplatnění náhrady škody.....	27
6.2 SHRNUÍ.....	31
7. NÁVRH NA OPATŘENÍ DANÉ PROBLEMATIKY	33
7.1 HLAVNÍ PŘÍČINY VZNIKAJÍCÍCH ŠKOD	33
7.1.1 Černá zvěř.....	33
7.1.2 Spárkatá zvěř.....	37
7.1.3 Ostatní zvěř.....	40
7.2 SHRNUÍ.....	44
8. PŘEHLED ŠKOD ZA UPLYNULÉ ROKY	45
9. PERSPEKTIVA PRÁVNÍ ÚPRAVY ŠKOD ZVĚŘÍ A NA ZVĚŘI DO BUDOUCNA	47
10. ZÁVĚR	53

11. SEZNAM LITERATURY	55
12. PŘÍLOHY	58

1. Úvod

Na začátku této diplomové práce bych chtěl říci, že volně žijící zvěř je součástí ekosystému. Dále bych chtěl poznamenat, že činnost, která je zaměřena na rozvíjení a udržení mysliveckých tradic a zvyků, je považována za součást českého kulturního dědictví.

Škody způsobené zvěří jsou v dnešní době velmi často zmiňovány. Částečně tuto problematiku řeší zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti v platném znění.

Již v minulosti docházelo ke značným škodám způsobených zvěří. Z historie chci zmínit, že již v 18. století došlo kvůli škodám způsobených zvěří ke střetům mezi zemědělci a šlechtou. Šlechta v této době pořádala obrovské hony a snažila se zvyšovat stavy zvěře, což vedlo ke způsobení obrovských škod jak na polích, tak v lesních porostech. Vláda na základě stále se zvyšujících protestů zemědělců zavedla nařízení, která vedla k ochraně zemědělců. V dnešní době je situace trochu jiná. Jedním ze základních změn je velkoplošné hospodaření a to zejména pěstování kukuřice a řepky. Obě tyto plodiny zajišťují zvěři velmi dobrý úkryt a dostatek potravy. V posledních několika desítkách let jsou největším původcem škod divoká prasata a jelení zvěř.

Podle statistického zjišťování ministerstvem zemědělství je jasné zvyšování početních stavů většiny spárkaté zvěře a přímo strmý nárůst prasete divokého. Početnímu stavu zvěře odpovídají i vyšší škody jak na polích tak v lesních porostech. Početní stav zvěře je také podpořen dnešním systémem mysliveckého hospodaření, zejména v honitbách, kde jsou omezeny pravomoci orgánů státní správy myslivosti. Dále však musím na obranu zvěře uvést, že přirozená migrace zvěře je podle mě jen minulostí, neboť dochází k stále větší roztržitosti krajiny.

Škody způsobené na zvěři jsou dány např. používáním stále větších strojů a zařízení, a to jak na polích tak v lesích. Na polích dochází každoročně k obrovským škodám na zvěři a to zejména při sklizni polních plodin. Se zvýšenou těžbou dřeva v lese a také používáním těžkých strojů, nemá zvěř klid a je mnohem více v pohybu, což vede k nárůstu škod způsobenou zvěří, ale i škodou způsobenou na zvěři.

Největší škody způsobené zvěří, ale i na zvěří jsou srážky zvěře s automobily. V České republice je velmi hustá silniční síť, ale především došlo k velmi výraznému zhoustnutí silničního provozu. Každoročně je přejeté tisíce kusů zvěře. Dále se v poslední době objevuje stále častěji pytláctví, které již v minulosti bylo přísně trestáno.

V samotném závěru docházím k přesvědčení, že abychom mohli jak škodám způsobených zvěří, tak škodám na zvěři předcházet, je nutné určit jejich původce, což není vůbec jednoduchý úkol.

Dále je třeba si uvědomit, že existence škod zvěří je minimálně stejně stará jako obdělávání půdy a lesů pro určitou potřebu. Také si musíme uvědomit, že čím více je v krajině pracováno, tím více se zhoršují životní podmínky zvěře. Budeme-li akceptovat, že divoká zvěř je nedílnou součástí přírody, měla by být škoda způsobená zvěří rozdělena mezi všechny, kteří nějakým způsobem krajinu a přírodu ovlivňují.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je specifikovat a ukázat na škody způsobené zvěří a škody způsobené na zvěři v současné právní úpravě.

První část bude zaměřena na vývoj právní úpravy škody zvěře a škody na zvěři. Dále se budu zabývat samotnými škodami a to jak škodami způsobené zvěří, tak škodami způsobených na zvěři.

Poté se budu zabývat náhradami za způsobené škody, hlavními příčinami vznikajících škod a návrhem na opatření dané problematiky.

Má práce bude také obsahovat perspektivu právní úpravy škod zvěří a na zvěři do budoucna.

V přílohách bude rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky a Nález Ústavního soudu České republiky, který se týká dané problematiky. Dále v přílohách bude statistika PČR dopravních nehod se zvěří.

Převážná část informací pro tuto diplomovou práci pochází ze zdrojů, které jsou veřejně dostupné a jsou každému, kdo se o tuto problematiku zajímá k dispozici.

3. Literární rešerše

3.1 Vývoj právní úpravy škody zvěře a škody na zvěři v našich zemích

Vývoj právní úpravy škody zvěře a škody na zvěři úzce souvisí s právními předpisy o myslivosti. Musíme samozřejmě opomenout začátku lovu, kdy šlo o zajištění potravy a obranu před zvěří.

3.1.1 Historie právní úpravy

Poněvadž historických právních předpisů o myslivosti existuje mnoho a samotné toto téma by obsáhlo samostatnou diplomovou práci, zmíním pouze některé.

1. Patent císaře Josefa II. Ze dne 28.2.1786¹

V Rakousku bylo možno považovat za počátek spořádané éry honebního práva patent císaře Josefa II. z roku 1786, který je také nazýván „Josefovský patent“. Záměrem vydání patentu bylo zrušit velké množství předešlých nařízeních o myslivosti, která již neodpovídala tehdejšími pojmům o právech vlastníků pozemků, a také sjednotit do jediného předpisu všechno potřebné, co na jedné straně majitelům honitby z jejich práva náleželo a na straně druhé co ochraňovalo zájmy těch, kdo hospodařili na zemědělské půdě.

2. Obecný občanský zákoník č. 946/1811 sb.z.s.

Pojednání o myslivosti, resp. o lovu zvěře, se objevuje v právních předpisech v době ještě před vydáním prvního speciálního zákona o myslivosti v roce 1849.

V § 383 je uváděna možnost přivlastnění lovem na prvním místě. Doslova je uvedeno: „To platí především o lovu. Kdo má právo lovu (honitby) nebo rybolovu, kterak je se brániti, aby zvěř se příliš nerozmnožovala, a jak nahrazovati škodu způsobenou zvěří,..."

Dále následovalo několik právních předpisů např.

- Zákon č. 49/1866 Sb., o myslivosti,
- Vládní nařízení č. 128/1941 Sb., kterým se provádí vládní nařízení o myslivosti

¹ Myslivost – Miloslav Vach a kolektiv 1997 (str. 404 – 408)

- Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti
- Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
- Zákon č. 270/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti

Do zákona je zakotveno sankční ustanovení, podle kterého lze uložit pokutu až do výše 100 000,- Kč za zavinění nedodržení či překročení normovaných stavů zvěře, za uvedení nepravdivých údajů o stavech zvěře, za ohrožení genofondu zvěře, za nezajištění dostatečné ochrany zvěře, za porušení předpisů o lovu a používání loveckých psů a za neoprávněný nájem či podnájem honitby.

Nově je také zakotveno ustanovení o povinnosti náhrady za škody způsobené na zvěři porušením právní povinnosti. Na náhradu škody má nárok uživatel honitby.

3.1.2 Současná právní úprava

Zde zmíním pouze vybrané právní předpisy, neboť s nimi budu pracovat v dalších částech diplomové práce.

1. Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb.
2. Zákon o lesích č. 289/1995 a prováděcí vyhláška MZ č. 55/1999 Sb.
3. Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.
4. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.
5. Další právní předpisy zabývající se danou problematikou

3.2 Shrnutí

Jak je patrné, vývoj právní úpravy, která se zabývá myslivostí, se kterou je spjata i právní úprava škod způsobených zvěří a škod způsobených na zvěři se neustále vyvíjí.

4. Škody způsobené zvěří

Škody způsobené zvěří sou nedílnou součástí samotnou podstatou existence zvěře. Samotná zvěř samozřejmě nemá rozum z toho, že působí škodu.

4.1. Škody způsobené na polích²

Tuto problematiku do jisté míry řeší zákon č. 449/2001 Sb., O myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Předem uvedením opatření učiněných ze strany Ministerstva zemědělství České republiky a jednotlivých ustanovení zákona o myslivosti k této problematice, je nutno poznamenat možnosti vlastníků honebních pozemků při prevenci těchto škod.

Samotný problém vzniku škod zvěří je způsoben velkým množstvím faktorů. Je nutno zmínit například velkoplošné hospodaření s plodinami jako je kukuřice nebo řepka, které poskytují značné potravní a krytové podmínky. Velké nerozčleněné plochy jedné plodiny až k hranici lesa, nedodržení agrotechnických lhůt a osevních postupů, špatná komunikace a spolupráce zemědělsky hospodařících subjektů s uživateli honitby, ale i řada dalších věcí ke škodám působených zvěří přispívá. Zásadní je i přístup samotných vlastníků honebních pozemků k mysliveckému hospodaření se zvěří.

V posledním desetiletí jsou původcem škod na polních plodinách a pozemcích zejména divoká prasata a jelení zvěř. Vývoj početních stavů, který můžeme posuzovat na základě rezortního statistického zajišťování prováděného ministerstvem, ukazuje trvalý nárůst početních stavů většiny druhů spárkaté zvěře a v případě prasete divokého výrazně strmý nárůst za poslední desetiletí. Potvrdit tento trend lze i využitím údajů o skutečném odlovu a tzv. zpětného propočtu. Vývoj početních stavů zvěře a tomu odpovídající škody je do značné míry podpořen současným systémem mysliveckého hospodaření v honitbách s omezenými pravomocemi orgánů státní správy myslivosti a zdůrazněním vlivu vlastníka honebního pozemku na mysliveckém hospodaření, který byl přímo prosazen zástupci zájmových skupin vlastníků honebních pozemků při tvorbě zákona o myslivosti.

---

² Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně - Problematika škod působených zvěří na zemědělských plodinách, Brno 2.dubna 2006 (Sborník příspěvků ze semináře str. 29 - 34).

Možnost odpovídajícího ovlivňování myslivecké činnosti vychází již ze samých základů vytváření honiteb, jako základních jednotek mysliveckého hospodaření. Tvorba honiteb a jejich využití je na základě současného zákona o myslivosti, stejně jako v předchozím období, již od roku 1992 spojena s vlastnictvím pozemků. Vlastníci pozemků vytvářejí honitby a později prostřednictvím držitelů honiteb (nejčastěji honebních společenstev) rozhodují o jejich využití, tedy o tom, zda v honitbě budou hospodařit sami, či zda bude honitba pronajata, komu a za jakých podmínek. Dále pak rozhodují v mezích stanovených právními předpisy o stanovení minimálních a normovaných stavů jimi určených druhů zvěře. Při pronájmu honitby pak nesou odpovědnost za výběr subjektu, který bude v honitbě hospodařit i za kvalitu tohoto hospodaření. Pokud držitel honitbu pronajme, má vždy možnost vypovědět nájemní smlouvu v případě nesouladu hospodaření nájemce v honitbě s představami a cíli vlastníků pozemků. Vlastníci pozemků, jakožto držitelé honiteb mají nezastupitelné místo při plánování mysliveckého hospodaření. V souladu s ustanovením § 36 zákona o myslivosti, se neobejde vypracování plánů mysliveckého hospodaření bez vyjádření držitele honitby. Pokud se uživatel honitby dohodne na plánu mysliveckého hospodaření s držitelem honitby, je v honitbě hospodařeno podle takto dohodnutého plánu. V případě, že k dohodě nedojde, určí plán hospodaření orgán státní správy myslivosti na návrh jednoho z nich. Tyto zájmy vlastníků si při schvalování zákona o myslivosti prosadili sami vlastníci, stejně jako omezení většiny dřívějších kompetencí orgánů státní správy myslivosti, které umožňovaly státní správě zasahovat do mysliveckého hospodaření v honitbách.

Z výše uvedeného vyplývá, že zákon o myslivosti klade hlavní důraz při zajišťování odpovědného mysliveckého hospodaření se zvěří na vlastníky honebních pozemků a následně na držitele honiteb. Na základě jejich rozhodnutí je určován charakter jednotlivých honiteb, jejich využívání i přístup k vlastnímu hospodaření se zvěří. Do tohoto procesu mohou orgány státní správy vstupovat pouze v případech a rozsahu, který jim stanoví právní předpisy. Někdy uváděná diskriminace malých vlastníků při prosazování zájmů ve věci snížení škod je zavádějící, neboť pokud dochází ke vzniku škod, pak se tak děje na pozemcích vlastníků malých i velkých výměr rovnocenně, a proto bývá zájem na řešení situace společný.

Je umožněn celoroční odlov nejmladších věkových kategorií, tj. selat a lončáků. O výši jejich odlovu v honitbách, kde jsou stanoveny minimální a normované stavy, si rozhodují uživatelé honiteb ve spolupráci s jejich držiteli podle svých potřeb. V honitbách, kde nejsou stanoveny minimální a normované stavy, lze lovit selata, lončáky, bachyně a kňoury do věku 2 let celoročně po vyjádření orgánu státní správy myslivosti, a to bez omezení a bez vypracování a projednání plánu. Toto opatření, uvedené v § 36 odst. 5 zákona o myslivosti, lze využít i pro další druhy zvěře. Lov kňourů starších 2 let lze povolit prostřednictvím mimořádných opatření podle § 39 zákona o myslivosti. V ostatních případech, u vyšších věkových kategorií, tedy starších 2 let, stanoví výše citovaná vyhláška dobu lovu od 1. srpna do 31. prosince. O výši odlovu v honitbách, kde jsou stanoveny minimální a normované stavy si opět rozhodují uživatelé honiteb s jejich držiteli v rámci plánů mysliveckého hospodaření sami. Doba stanovená pro odlov vyšších věkových kategorií, podle dosavadních zkušeností, dává dostatečný časový prostor pro úspěšné provedení lovu dospělých jedinců, kterých je zastoupeno v celkové populaci pouze 15 – 20 %. Takto stanovená doba lovu pro bachyně, odpovídá i základním principům ochrany zvířat proti týrání, neboť vytváří odpovídající klidové podmínky, jejichž zajištění je vyžadováno v období péče o mláďata.

Zákon o myslivosti upravuje, kromě možností řádného hospodaření se zvěří, i možnosti přijetí mimořádných opatření ke snížení jejich stavů a zrušení chovu zvěře. V případě, že se vlastníci pozemků nemohou mezi sebou dohodnout o výši lovu tak, může o přijetí mimořádných opatření rozhodnout na základě žádosti samostatného vlastníka pozemku orgán státní správy myslivosti podle § 39 zákona o myslivosti. Uvedeného ustanovení lze využít i pro povolení lovu ve zvláštních případech, vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody nebo zájem mysliveckého hospodaření. V rozhodujících orgánech státní správy myslivosti o mimořádných povolení, popřípadě uložení úpravy stavu zvěře v honitbě nebo zrušení chovu určitého druhu zvěře, může být uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu (§ 45 odst. 2 písm. g),m),t) a u) zákona o myslivosti).

4.1.1. Škody způsobené na lesních porostech

Největší a ekonomicky nejvýznamnější jsou škody působené okusem, loupáním a ohryzem.

Okusem³ letorostů a pupenů poškozuje zvěř mladé porosty jednak snižováním transpirační plochy a jednak, v případě terminálního pupene, dočasným popřípadě trvalým deformováním kmene.

Ohryzem je poškozována spárkatou zvěří kůra stromů v době vegetačního klidu, kdy neproudí míza, nebo je-li kůra stromů zmrzlá. Na ráně jsou patrné stopy řezáků zvěře. Loupání naopak působí zvěř v době vegetační, tedy v plné míze. Zvěř kůru na jednom místě nakousne a trhnutím ji odloupne a částečně pozře. V době plné mízy se například u smrku odděluje kůra i s lýkem od běli velmi lehce, takže zvěř vytrhává ze stromu celé pruhy kůry, dole širší, nahoru se zužující. Kůru pozře jen z části, zbytek často zůstává viset na stromě. Rána bývá dlouhá i přes 1 metr. Ohryzem a loupáním škodí nejvíce zvěř jelení a sika ve smrkových porostech. Tyto škody jsou závažné především svým velkým plošným rozsahem.

Uvedené poškozování porostu, lze označit za škody primární, k nimž se však u jehličnanů, zejména smrku druží škody sekundární, kdy jsou čerstvé rány na stromech infikovány celou řadou dřevokazných hub. Tím dochází k rozsáhlému šíření hniloby v poškozených stromech. To má za následek vedle kvalitativní ztráty na nejcennější oddenkové části kmene i lámání stromů při nárazech větru a tlaku sněhu, námrazy a ledovky. Uvedené jevy přitom mohou mít plošný charakter. Poškozování kůry, lýka a běli stromů způsobuje také parohatá zvěř vystruhováním a vytloukáním paroží na oblíbených dřevinách (modřín, douglaska, listnáče) a dále zvěř černá a jelení drbáním o stromy.

---

³Asociace profesionálních myslivců České republiky [online]. 2010-02-03 [cit. 2010-11-20]. Snižování škod zvěří na lese. Dostupné z WWW: <<http://www.profimysl.cz/clanek/301/snizovani-skod-zveri-na-lese>>.

Mezi stavy zvěře, úrovní nebo výskytu loupání a okusem kultur existují zřejmé závislosti. Havránek a Volf (2001) se pokusili tyto závislosti popsat tak, že intenzitu okusu použili jako indikátor vzniku rizika loupání. Při okusu 5% terminálů na kulturách existuje riziko 22,5%, že dojde alespoň k jednomu případu loupání na lokalitě. Při okusu 10% to je již 45,0%, 15% okus terminálů odpovídá riziku loupání 67,5%, 20% okus odpovídá 90,0% rizika loupání a při intenzitě okusu terminálu 22,2% dojde alespoň k jednomu případu loupání jistě (100%). Procento uváděné v souvislosti s loupáním, ale nevyjadřuje intenzitu loupání - ale pouze pravděpodobnost výskytu jevu. To znamená, že například při okusu 5% je riziko, že bude zjištěno jakékoliv loupání v 22,5 případech ze sta. V případě 22,2% okusu by se mělo loupání (pokud je v lokalitě jelení zvěř a vhodné porosty), projevit jistě.

Porosty poškozované okusem jsou na první pohled rozeznatelné tím, že zvěř okusuje terminální výhon či boční větvičky sazenic nebo malých stromků. Tím se zpomaluje jejich růst, vznikají deformace tvaru, snižuje se vitalita a prodlužuje se doba zajištění kultur. Za závažnější je považováno poškození terminálu než okus bočních výhonů. Okusem trpí sazenice, semenáčky a kultury cca do výšky 150 cm. Okus probíhá jak v letním, tak zimním období. Poškozovány jsou jak jehličnaté, tak listnaté dřeviny a obecně platí, že nově zaváděné dřeviny a dřeviny s nižším zastoupením (vtroušené), jsou pro zvěř atraktivnější. Na těchto škodách se podílí prakticky veškerá spárkatá zvěř.

Podíl působení druhů zvěře na škodách se mění podle četnosti jednotlivých druhů zvěře a složení lesních porostů. Havránek (1993) uvádí, že škody okusem se za posledních 30 let měnily přibližně takto :

- zvěř jelení z 35% na 40%
- zvěř srnčí ze 47% na 31%
- zvěř zaječí ze 13% na 3%
- zvěř mufloní ze 2% na 21%
- ostatní zvěř z 3% na 5%

Škody loupání a ohryzem se měnily takto :

- zvěř jelení z 96% na 73%
- zvěř mufloní ze 2% na 25%
- ostatní zvěř ze 2% na 2%.

4.1.2. Ostatní škody

V této kapitole bych chtěl uvést škody způsobené zvěří při srážce zvěře s automobily. Toto téma podrobněji rozeberu v kapitole 5 (škody způsobené na zvěři), protože v tomto případě dochází jak ke škodě způsobené zvěří, tak ke škodě způsobené na zvěři.

Nesmíme také zapomenout na škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů.

Mezi tyto živočichy patří: 1. bobr evropský

2. vydra říční

3. kormorán velký

4. los evropský

5. medvěd hnědý

6. rys ostrovid

7. vlk obecný

Škodami, které způsobí zvláště chránění živočichové, se zabývá zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, v platném znění.

Náhradami za způsobené škody se budu zabývat v kapitole 6.

Mezi největší pachatele škod mezi chráněnými živočichy je bobr evropský, který se velmi rychle množí a způsobuje velmi rozsáhlé škody v lesních porostech. Další obrovské škody působí kormorán velký rybářům.

4.2. Shrnutí

Škody způsobené zvěří, jak již bylo uvedeno jsou od pradávna. S nárůstem počtu zvěře je zcela samozřejmé, že musí docházet i k větším škodám. Škody způsobené zvěří v lesích zajišťuje každý pověřený lesník na svém svěřeném úseku. Toto dělá průběžně a zároveň zaznamenává škody způsobené zvěří. Na polích si toto musí ohlídat majitel nebo pronájemce polí. Veškeré škody se vyčíslí podle obecně závazných právních předpisů. Náhradám za způsobené škody se budu věnovat v kapitole 6. Dále musím poznamenat, že škody způsobené zvěří při dopravních nehodách jsou daleko větší než škody způsobené na zvěři.

5. Škody způsobené zvěří

V této části diplomové práce se budu zabývat škodami způsobených na zvěři. Samotné toto téma je velmi rozsáhlé, proto jsem se rozhodl zabývat se obsáhleji pytláctvím a dopravními nehodami se zvěří, protože toto považuji za možná největší škody, při kterých dochází ke škodám na zvěři.

5.1. Pytláctví

Pytláctví je v našich, ale i ostatních zemích zaznamenáváno už od nepaměti. Dříve lidé, kteří se pytláctvím zabývali, to museli brát jako adrenalinový sport a zároveň změnu jídelničku, neboť dříve byl prostý lid od lovectví zcela odstaven a mohlo se jím zabývat pouze panstvo. Nebylo žádnou výjimkou, že docházelo i k přestřelkám mezi pytláky a lesníky. Je samozřejmé, že za pytláctví byly vysoké tresty.

Pytláctví je úmyslný zásah do cizího práva myslivosti nebo rybolovu (lovením, poškozováním zvěře nebo ryb). Na základě způsobené škody může být pytláctví podle práva být přestupek nebo trestný čin. V dnešní době je pytláctví upraveno v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., hlava VIII: trestné činy proti životnímu prostředí § 304 v platném znění.

Pytláctví⁴

1) Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,

---

⁴ § 304 Zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník.

c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,

d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo

e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

Krom pytláků⁵, kteří loví, aby si opatřili vzrušení, maso nebo trofeje, na které nemají nárok, a případně je dál zpeněžili, hraje na českém území roli též pytláctví samotných myslivců, zaměřené především na chráněné a přísně chráněné dravce živící se zvířaty, které jsou objektem zájmu myslivců. Myslivci považují tyto dravce za nežádoucí konkurenci a v řadě případů zákony a vyhlášky o jejich ochraně prostě ignorují, přičemž v některých případech nejde o postoj, který by se dal přičíst pouze několika jednotlivcům, ale o převažující mentalitu v celé myslivecké komunitě (viz např. rys ostrovid).

Mezi další zakázané způsoby lovu na základě zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti § 45 v platném znění patří.

Lov zvířete⁶ smí být prováděn jen způsobem odpovídajícím zásadám mysliveckým, zásadám ochrany přírody a zásadám ochrany zvířat proti týrání. Zakazuje se

a) chytat zvíře do ok, na lep, do želez, do jestřábích košů, tluček a nášlapných pastí a pomocí háčeků, chytat ondatry do vrší,

b) lovit zvíře způsobem, jímž se zbytečně trýzní, trávit zvíře jedem nebo ji usmrcovat plynem,

c) lovit zvíře do sítí, pokud nejde o její odchyt za účelem zazvěřování nebo u zvířete pernaté o ornitologický výzkum,

d) lovit zvíře pernatou na výrovkách, lovit zvíře s pomocí živých živočichů jako návnad,

---

⁵ Wikipedie [online]. 2010-11-07 [cit. 2010-11-20]. Pytláctví. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pytl%C3%A1k>>.

⁶ § 45 Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

- e) nahánět zvěř srnčí pomocí ohařů, ostatní zvěř spárkatou s pomocí psů v kohoutku vyšších než 55 cm,
- f) lovit sluku vyháněním pomocí psa a plašením s honci,
- g) lovit zvěř s pomocí elektrických zařízení schopných zabít nebo omráčit, zdrojů umělého osvětlení, zrcadel, zařízení pro osvětlení terče, hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu, reprodukční soustavy s hlasy zvěře, výbušnin,
- h) lovit zvěř s pomocí mechanismů pohybujících se po zemi, nad zemí nebo po vodě, pokud nejde o loď plovoucí rychlostí menší než 5 km/hod.,
- i) střílet zvěř jinou zbraní než loveckou (dlouhou palnou zbraní kulovou, brokovou nebo kombinovanou, určenou k loveckým účelům),
- j) střílet zvěř zakázanými zbraněmi, jejich doplňky a střelivem,
- k) střílet zvěř srnčí jinou zbraní než kulovnicí nábojem s energií ve 100 m nižší než 1000 J (joulů) a ostatní zvěř spárkatou nižší než 1500 J; to neplatí při lovu selete a lončáka prasete divokého, které lze při nadhánce, nahánce nebo nátláčce střílet i brokovnicí s jednotnou střelou,
- l) střílet zvěř z poloautomatických nebo automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje,
- m) lovit zvěř kromě prasat divokých a lišek obecných za noci, tj. hodinu po západu slunce až do hodiny před východem slunce; lovit prase divoké a lišku obecnou v noci bez použití vhodné pozorovací a střelecké optiky,
- n) lovit zvěř v době nouze ve vzdálenosti do 200 m od krmelců a slanisk,
- o) dávat do krmiva lákací a narkotizační prostředky, pokud to není prováděno za účelem odchytu,
- p) střílet zvěř na hnízdech a vystřelovat hnízda,
- r) lovit zvěř na honebních pozemcích, na kterých současně probíhá sklizeň zemědělských plodin, a na sousedních pozemcích ve vzdálenosti do 200 m od hranice těchto pozemků,

s) lovit zvěř na čekané ve vzdálenosti do 200 m od hranic sousední honitby, lovit bažanty ve vzdálenosti do 200 m od sousední bažantnice a v těchto vzdálenostech přikrmovat zvěř, umísťovat myslivecká zařízení a provádět lov z mysliveckých a jiných zařízení,

t) střílet spárkatou zvěř v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí,

u) lovit na společném lovu zvěř spárkatou kromě laní a kolouchů jelena evropského a jelena siky, muflonek a muflončat, selete a lončáka prasete divokého; tento zákaz se netýká lovu v oborách;

v) lovit zajíce polního, bažanta obecného, orebici horskou, perličku obecnou, kachnu divokou, poláka velkého, poláka chocholačku, lysku černou, husu velkou, husu běločelou a husu polní jinak než loveckou zbraní brokovou na společných lovech za účasti minimálně 3 střelců a stanoveného počtu loveckých psů,

w) používat olověné brokové náboje k lovu vodního ptactva.

2) V rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o povolení, popřípadě uložení úpravy stavu zvěře v honitbě nebo o zrušení chovu určitého druhu zvěře, může být uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu uvedené v odstavci 1 písm. g), jde-li o lov v noci, a dále v odstavci 1 písm. m), t) a u).

Zákazy nebo omezení lovu stanovené zvláštními předpisy zůstávají nedotčeny.

5.1.1. Srážka se zvěří na pozemních komunikacích

Dopravní nehody se zvěří nejsou na základě statistik ničím vyjímečným. Je smutné, že dopravních nehod se zvěří přibývá. Samotné dopravní nehody se zvěří musíme rozdělit na dvě části:

1. Dopravní nehoda se zvěří, která je majetkem určitého člověka

Při dopravní nehodě se zvěří, která je majetkem určité osoby je podle zákona odpovědnost za způsobenou škodu na vlastníkovu zvěře, který je odpovědný za vzniklé škody. V případě vzniku takovéto dopravní nehody se ve většině případech vlastník zvěře dohledá.

Specifická je dopravní nehoda se zvěří, která utekla z obory. V takovémto případě je velmi těžké dokázat, že zvěř je z obory. Neméně důležité je, že při tomto druhu dopravní nehody na základě zákona je v tomto případě odpovědnost majitele nebo uživatele obory stejná jako u uživatele honitby a tím pádem za škodu v případě dopravní nehody nezodpovídá.

2. Dopravní nehoda s volně žijící zvěří

K dopravním nehodám s divokou zvěří dochází nejčastěji. Hned v úvodu musím uvést, že podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti v platném znění jsou pozemní komunikace vyjmuty z honitby, § 52 jasně specifikuje, za co je uživatel honitby odpovědný.

V současné době na základě platné legislativy musím konstatovat, že v případě dopravní nehody s divokou zvěří, nemá majitel vozidla žádný právní nárok na náhradu za způsobenou škodu na vozidle. Uživatel honitby v tomto případě nenese žádnou právní odpovědnost za způsobené škody.

Pokud se již takováto dopravní nehoda stane doporučuji na místo dopravní nehody zavolat Policii ČR, která vyrozumí uživatele honitby a ten sraženou zvěř zajistí. V případě, že by řidič vozidla sraženou zvěř odvezl dopustil by se tím pytláctví a mohl by být na tomto základě obžalován.

5.1.2. Ostatní škody

Další a neméně významné škody způsobené na zvěři mají bezesporu sklizně plodin na polích. Samotné toto téma by obsáhlo diplomovou práci, proto ho jen zmiňuji a nebudu ho dále rozvíjet.

5.2. Shrnutí

Je zcela samozřejmé, že s nárůstem počtu zvěře musí docházet i k větším škodám způsobených na zvěři. V současné době nelze vyčíslit jaké škody na zvěři opravdu vzniknou, protože jak pytláctví, dopravní nehody a ostatní škody, nejsme schopni zaznamenat. Všechno co je nějakým způsobem zaznamenáno, je podle mě jen zlomek toho, co se doopravdy stane. Nejsem také zcela přesvědčen, že známe skutečné stavy divoké zvěře, a proto také nemůžeme vyčíslit škody, protože nejsme schopni každoročně udělat objektivní sčítání zvěře.

6. Náhrada za způsobené škody

Tato kapitola diplomové práce bude obsahovat právní předpisy, které se zabývají zmíněnou problematikou. Dále se zde budu zabývat postupem při uplatnění náhrad škod. Nárok za způsobené škody a nárok na náhradu škod může uplatňovat buď fyzická nebo právnická osoba, u které došlo ke škodě způsobenou zvěří na:

- na lesních pozemcích a na lesních porostech
- zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech

6.1. Právní předpisy týkající se dané problematiky

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

§ 52

Odpovědnost uživatele honitby⁷

1. Uživatel honitby je povinen hradit

a) škodu, která byla v honitbě způsobena při provozování myslivosti na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě nebo lesních porostech,

b) škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř.

2. Vykonává-li právo myslivosti sdružení,⁸ ručí jeho členové za závazek k náhradě škody společně a nerozdílně.

3. Škody způsobené zvěří, která unikla z obory, je povinen hradit uživatel obory. Uživatel obory se zproští odpovědnosti tehdy, prokáže-li, že uniknutí zvěře bylo

---

⁷ zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

⁸ zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá.

§ 53

Opatření k zábraně škod působených zvěří

Vlastník popřípadě nájemce honebního pozemku činí přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována. Stejná opatření může učinit se souhlasem vlastníka honebního pozemku uživatel honitby. Ustanovení zvláštních předpisů,⁹ ukládající vlastníkům, popřípadě nájemcům honebních pozemků provádět opatření k ochraně před škodami působenými zvěří, nejsou dotčena.

§ 54

Neuhrazované škody způsobené zvěří

1. Nehradí se škody způsobené zvěří na pozemcích nehonebních, na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří, na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných a zelinářských, na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích, jakož i na vysokocenných plodinách. O tom, která plodina je vysokocenná, rozhoduje v pochybnostech orgán státní správy myslivosti. Nehradí se rovněž škody způsobené zvěří na zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách a dále škody na zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud osoba, která plodiny uskladnila, neprovedla zároveň opatření za účelem účinné ochrany proti škodám působeným zvěří.

2. Nehradí se rovněž škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří, na jedincích poškozených jen na postranních výhonech, a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

---

⁹ např. § 32 zákon č. 289/1995 Sb.

3. Škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hraří stát.¹⁰

§ 55

Uplatnění nároků

1. Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit

a) u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla,

b) u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

2. Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.

3. Poškozený a uživatel honitby se mají o náhradě škody způsobené zvěří dohodnout. Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody, může poškozený ve lhůtě 1 měsíce uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu.

4. Nárok na náhradu škody způsobené zvěří zaniká, nebyl-li poškozeným uplatněn ve lhůtách uvedených v odstavcích 1 až 3.

§ 56

Náhrada škod způsobených na zvěři

Za škodu na zvěři odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti. Škodou na zvěři se rozumí zejména neoprávněný lov zvěře (pytláctví), úhyn zvěře, zničení hnízdišť, poškození nebo zničení prostředí nutného pro život zvěře a vypuštění živočichů, kteří mohou narušit přírodní rovnováhu nebo narušit genofond geograficky

---

¹⁰ zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

původního druhu zvěře. Na náhradu škody má nárok uživatel honitby. Pro uplatnění nároku na náhradu této škody platí obecné předpisy.¹¹

Zákon o myslivosti je jedním z nejdůležitějších právních aktů, na jehož základě se lze domáhat škod způsobených zvěří a na zvěři.

Mezi další právní předpisy, které se zabývají uvedenou problematikou patří:

1) Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb.

2) Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb.

např. § 5 Škody působené zvěří

Ochrana lesa před škodami působenými zvěří

(1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

- a) sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech,
- b) u lesních majetků o výměře nad 50 ha sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,
- c) sleduje početní stavy zvěře,
- d) využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby,
- e) v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody,
- f) ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.

(2) Způsob, rozsah a umístění ochranných opatření uvedených v odstavci 1 písm. d) a f) určuje vlastník lesa, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak.

---

¹¹ § 101 občanského zákoníku

(3) Opatření uvedená v odstavci 1 se považují za přiměřená.

3) Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb.

např. § 11 Škoda ze snížení kvality

Škoda ze snížení kvality lesního porostu

(1) Škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod. se uplatňuje za obmýtí pouze jednou na každém jednotlivém stromě a vypočte se podle vzorce

$$S_{9,1} = Hlp_u \cdot K_3 \cdot (1/1,02^n) \cdot N_p/N,$$

kde

$S_{9,1}$ = škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod.,

Hlp_u = hodnota lesního porostu ve věku u zjištěná podle přílohy č. 1 redukována předpokládaným zakmeněním ve věku u ,

K_3 = koeficient uvedený v příloze č. 9,

n = obmýtí u mínus věk porostu a v době vzniku škody,

N_p = počet poškozených stromů,

N = počet stromů celkem.

(2) Škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod. se vypočítává za předpokladu, že souvislá plocha mechanického poškození je větší než 25 cm² nebo poškození přesahuje 10 % obvodu kmene. U škody způsobené mechanickým poškozením stromů s výjimkou škod zvěří se v případě prokázaného účinného ošetření odpovídajícím přípravkem sníží škoda až o 30 %.

(3) Škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená poškozením stromů požárem, provozem střelnic, imisemi apod. se vypočte podle vzorce

$$S_{9,2} = Hlp_a \cdot (1 - K_s)$$

kde

$S_{9,2}$ = škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená poškozením stromů požárem, provozem střelnic, imisemi apod.,

Hlp_a = hodnota lesního porostu v roce poškození,

K_s = koeficient, který se určí jako podíl realizovaného a obvyklého zpeněžení v čase a místě poškození.

4) **Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.**

5) **Občanský soudní řád č. 99/1963 Sb.**

6) **Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.**

7) **Trestní řád č. 141/1961 Sb.**

6.1.1. Zákonný postup při uplatnění náhrady škody

Nárok za způsobenou škodu a nárok na náhradu škody může uplatnit fyzická nebo právnická osoby, která utrpěla škodu na pozemcích, plodinách a porostech uvedených níže.

Škoda způsobená zvěří na :

- zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech,
- na lesních pozemcích a na lesních porostech.

Pokud zvěř způsobí škodu, je povinnost poškozeného uplatňovat tuto škodu u uživatele honitby v termínu, který je dán zákonem. Jestliže tohle poškozený neudělá, jeho zákonný požadavek na náhrady škod způsobených zvěří zanikají. Škody, které vzniknou v lesních porostech a to v období od 1. července předchozího roku do 30. června stávajícího roku se musí na základě zákona požadovat do dvaceti dnů od skončení výše uvedeného období. Samotné požadavky na náhrady škod a to na polních plodinách, zemědělských porostech a zemědělských pozemcích je na základě zákona

povinnost uplatnit do dvaceti dnů ode dne, kdy škody vznikly. Je zcela samozřejmé, že pokud poškozený požaduje zaplatit škodu, musí škodu vyčíslit. Je jasné, že na zemědělských plodinách a porostech je možno uvést škody až v době sklizni, a proto samotné vyčíslení škody musí být maximálně patnáct dnů po sklizni. Jestliže uživatel honitby nenahradí vyčíslené škody do šedesáti dnů ode dne, kdy poškozený vyčíslil a uplatnil nárok na škody způsobené zvěří, nebo ve stejné lhůtě neuzavře s poškozeným písemnou dohodu o způsobu náhrady škod, může se poškozený ve lhůtě tří měsíců obrátit na soud a svoje nároky vymáhat soudní cestou. Je samozřejmé, že pokud se poškození s uživatelem honitby dohodnou na náhradách škod způsobenou zvěří je to nejlepší a nejnižší řešení.

Podklady, které jsou zapotřebí na jednání s majitelem honitby ohledně způsobených škod

- 1) doklad, že způsobená škoda byla udělána zvěří (specifikovat o jakou šlo zvěř)
- 2) kdy se stala škoda (velmi obtížné)
- 3) doklady o prokázání totožnosti
- 4) doklady nutné k prokázání o vlastnictví pozemku, plodin nebo porostů
- 5) samotné vyčíslení škody

Podklady, kterých je zapotřebí při podání žaloby

- 1) doklad, že způsobená škoda byla udělána zvěří (specifikovat o jakou šlo zvěř)
- 2) kdy se stala škoda (velmi obtížné)
- 3) doklady o prokázání totožnosti
- 4) doklady nutné k prokázání o vlastnictví pozemku, plodin nebo porostů
- 5) samotné vyčíslení škody
- 6) doložit kdy byl uplatňován nárok na náhradu škody způsobenou zvěří
- 7) doložit na koho byl uplatňován nárok na náhradu škody způsobenou zvěří
- 8) údaje žalovaného
- 9) další doklady, které jsou potřebné k sepsání žaloby

10) nejlépe písemný doklad o tom, že nedošlo k dohodě o náhradách škod mezi poškozeným a uživatelem honitby

Škody, které se nehradí¹²

Nehradí se škody způsobené zvěří na pozemcích nehonebních, na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří, na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných a zelinářských, na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích, jakož i na vysokocenných plodinách. O tom, která plodina je vysokocenná, rozhoduje v pochybnostech orgán státní správy myslivosti. Nehradí se rovněž škody způsobené zvěří na zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách a dále škody na zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud osoba, která plodiny uskladnila, neprovedla zároveň opatření za účelem účinné ochrany proti škodám působeným zvěří.

2. Nehradí se rovněž škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří, na jedincích poškozených jen na postranních výhonech, a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

3. Škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát.

Škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy¹³

Obecný postup při uplatňování náhrady škody a lhůty pro podání žádosti o náhradu škody podle zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poskytování náhrad škod“)

---

¹² zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti § 54

¹³ Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-11-20]. Informační systém životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/temata/Nahrada_skody/obecny-postup-pri-uplatnovani-nahrady-skody_1.doc>.

O poskytnutí náhrady škody musí poškozený požádat Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, písemnou žádostí doloženou doklady a podklady potřebnými pro posouzení nároku na náhradu škody v termínu:

a) nejpozději do 2 let od vzniku škody došlo-li ke škodě na zdraví,

b) do 10 dnů ode dne, kdy se poškozený o škodě dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců ode dne, kdy ke škodě došlo, jde-li o škodu způsobenou na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k hlídání těchto zvířat nebo na včelstvech a včelařském zařízení,

c) do 10 dnů ode dne, kdy se poškozený o škodě dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců ode dne, kdy s největší pravděpodobností ke škodě došlo, jde-li o škodu na rybách

d) do 15 dnů ode dne, kdy se poškozený o škodě dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců ode dne, kdy ke škodě došlo, jde-li o škodu na nesklizených polních plodinách, trvalých porostech, uzavřených nebo movitých věcech v uzavřených objektech.

Není-li žádost poškozeného o poskytnutí náhrady škody předložena příslušnému krajskému úřadu ve výše uvedené lhůtě, nárok na náhradu škody podle tohoto zákona zaniká.

Neobsahuje-li žádost předepsané náležitosti nebo nejsou-li k žádosti připojeny předepsané doklady a podklady, vyzve krajský úřad poškozeného, aby doplnil chybějící údaje ve lhůtě nejpozději do 30 dnů od obdržení výzvy. V této lhůtě může poškozený též upřesnit rozsah a výši náhrady škody, o kterou požádal. Krajský úřad může z důvodu hodných zvláštního zřetele tuto lhůtu na podkladě žádosti poškozeného prodloužit.

Krajský úřad může v případě pochybností vyzvat poškozeného k prokázání skutečnosti, že škoda vznikla, jakož i k prokázání výše škody či k doplnění předložených dokladů a podkladů o odborný posudek, popřípadě znalecký posudek, a to v přiměřené lhůtě. Výše škody na rybách způsobená vydrou říční nebo kormoránem velkým se prokazuje vždy odborným posudkem nebo znaleckým posudkem. Pokud žádost poškozeného neobsahuje předepsané údaje, nebyly k ní připojeny požadované

doklady a podklady a ani na základě výzvy krajského úřadu nebyly předepsané náležitosti žádosti, doklady a podklady poškozeným doplněny, náhrada škody se poškozenému neposkytne. Tím není dotčeno právo poškozeného domáhat se přiznání náhrady škody u soudu.

Jestliže krajský úřad zjistí, že škodu způsobil vybraný živočich a jsou-li splněny podmínky stanovené zákonem a nejsou-li pochybnosti o vzniku škody a o výši požadované náhrady škody, zaplatí krajský úřad náhradu škody poškozenému nejpozději do 4 měsíců ode dne, kdy žádost o poskytnutí náhrady škody obdržel, a to způsobem, který poškozený ve své žádosti navrhl. Není-li škoda nebo její výše prokázána, krajský úřad náhradu škody nezaplatí.

Výše náhrady škody se určí jako cena obvyklá. Obvyklá cena je cena, která by byla dosažena při prodeji obdobného vymezeného domestikovaného zvířete, psa sloužícího k jejich hlídání, ryb, včelstev a včelařského zařízení v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni vzniku škody, a nelze-li přesně určit den vzniku škody, ke dni, kdy s největší pravděpodobností škoda vznikla.

Byla-li poskytnuta náhrada škody podle zákona o poskytování náhrad škod, nelze poskytnout náhradu škody podle právních předpisů o myslivosti a naopak. Právní vztahy upravené v tomto zákoně se řídí občanským zákoníkem a na postup příslušných orgánů se nevztahuje správní řád.

6.2. Shrnutí

Na základě zprávy Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů je v lesích v současné době poškozeno 44 procent porostu zvěří. Pokud nejsou lesní porosty oplocené, dosahuje škoda na jeden hektar kolem 40 000 korun. Na základě výpočtu Hnutí Duha je vyčíslena škoda, kterou způsobí zvěř na lesích 1,5 miliardy ročně.

V současné době platná legislativa, která se tímto problémem zabývá má určité nedostatky, které budou muset být napraveny.

Podle § 55 odst. 1 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb., musí poškozený u uživatele honitby uplatnit škody do dvaceti dnů ode dne, kdy škoda vznikla – což je ve skutečnosti dost nereálné.

V příloze této diplomové práce je rozsudek Nejvyššího soudu České republiky a Nález Ústavního soudu České republiky, který se tímto problémem zabývá.

7. Návrh na opatření dané problematiky

V této kapitole se budu zabývat hlavními příčinami vznikajících škod způsobenou zvěří a možnou ochrannou proti níže specifikované zvěři.

7.1. Hlavní příčiny vznikajících škod

Mezi hlavní příčiny vznikajících škod je v současné době vysoký stav zvěře a nevhodné složení lesních porostů.

7.1.1. Černá zvěř

Škody způsobené černou zvěří jsou v dnešní době jedny z největších. Nejcitelnější škody jsou způsobeny na polích kde je kukuřice. Kukuřičné pole jsou v posledních letech většinou velmi velké a černá zvěř zde nachází přirozený kryt a dostatek potravy.

Jak již jsem zmínil, kukuřičná pole jsou pro černou zvěř zcela přirozený úkryt. Z příchodem jara černá zvěř migruje z lesních porostů, kde do polí. Nejdříve migruje do obilovin, pak se přesouvá do ozimých řepok a v době, kdy se začínou sklízet pole s řepkou se přesouvá do polí s kukuřicí. Černá zvěř si vybírá kukuřičná pole již s vyzrálejšími, což znamená s většími palicemi – odborně se to nazývá kukuřice s vyšším číslem ranosti. V kukuřičných polích pak černá zvěř vylamuje palice, které samozřejmě sežere. Mnoho dalších rostlin poškodí ušlapáním a uválením. Tyto skutečnosti nejsou žádnou výjimkou, a proto se v různých pokusech s kukuřicí dalo zcela objektivně zaznamenat, že odrůdy kukuřice se zralejším zrnem v palici jsou mnohem více poškozované, kdežto kukuřice s vyšším číslem ranosti, což znamená kukuřici s méně vyzrálými palicemi je téměř nepoškozovaná. Pokusy s kukuřicí se samozřejmě dělali na stejném pozemku. Na základě těchto pokusů bylo dospěno k závěru, že na základě odrůdy kukuřice dochází také k většímu nebo menšímu poškozování kukuřičných polí.

Se zvyšujícím se počtem černé zvěře se tyto škody nedaří zmírňovat. Se zvyšujícími stavy černé zvěře nemá problém pouze Česká republika, ale i sousední státy. Vysoké stavy černé zvěře jsou nebezpečné z několika hledisek a to jak z hlediska způsobených škod na polních plodinách, tak také z hlediska nebezpečí rozšíření nemocí

mezi prasata, která jsou chována doma (např. prasečí mor). Musíme si také přiznat a říct, že černá zvěř do volné přírody patří. Je třeba najít únosnou mez mezi škodami způsobenou černou zvěří a jejím stavem.

Také existuje celá řada možností jak se škodám způsobenou černou zvěří bránit, přičemž některé jsou velmi nesnadno proveditelné, skoro nemožné.

Jedním ze způsobů jak ochránit pole s kulturními plodinami je chemický. Tento způsob znamená, že kolem polí s kulturními plodinami by se rozmístili chemické granule a černá zvěř by tím byla odpuzena. Bohužel tato cesta ochrany se ukázala jako velmi málo účinná a podniky, které se zabývají pěstováním kulturních plodin od ní upustili. Dále se vyvíjejí a zkoušejí nové chemické přípravky, které se testují a ověřuje se jejich případná účinnost. Například chemický přípravek s názvem Hukinol – což je koncentrát lidského potu. S tímto přípravkem mají dobré zkušenosti některé ZOD. Velkým nedostatkem tohoto přípravku je velká náročnost aplikaci, která se převážně provádí ručně. Další nedostatek tohoto přípravku je snižování chemického účinku vlivem povětrnostních podmínek. To znamená, že musíme po určité době přípravek opět obnovit.

Jako další možnost, jak bránit škodám je použití lidských vlasů. Chomáče lidských vlasů se dávají do pytlíků, ale nesmí být úplně uzavřené a pak se přivazují na klacíky podél polí. Aby bylo docíleno ochrany, měly by být pytlíky od sebe ve vzdálenosti 10 – 20 m. Tento způsob je účinný, ale po nějaké době je nutné vlasy vyměnit, protože ztrácí svůj lidský pach a tím pádem i účinnost. Tenhle způsob ochrany je velmi náročný, protože většina práce musí být udělána ručně. Může se také samozřejmě stát, že si černá zvěř po určité době na pach zvykne a začne ho ignorovat.

Jako další možností ochrany zemědělců je zvolení pozemků, kde bude proveden osev. Pokud je to možné, je třeba zvolit místo, které se bude nacházet dále od lesních porostů. Problémem zůstává, že černá zvěř je schopna při hledání potravy urazit až 40 km za jednu noc. Na základě velkých vzdáleností, které je černá zvěř schopna za potravou urazit se toto opatření má míjí účinkem.

Pro mě je jedním z nejdůležitějších způsobů ochrany polí s kulturními plodinami, což znamená i polí kde je kukuřice a kde černá zvěř působí obrovské škody závislá na velmi dobré a úzké spolupráci mezi zemědělci a myslivci. Skoro v každém

zemědělském družstvu je nějaký zaměstnanec, který se věnuje myslivosti a právě takovíto myslivci jsou schopni pohlížet na problém s černou zvěří zcela objektivně. Níže uvedu některé příklady, které jsou v této problematice užívány v praxi:

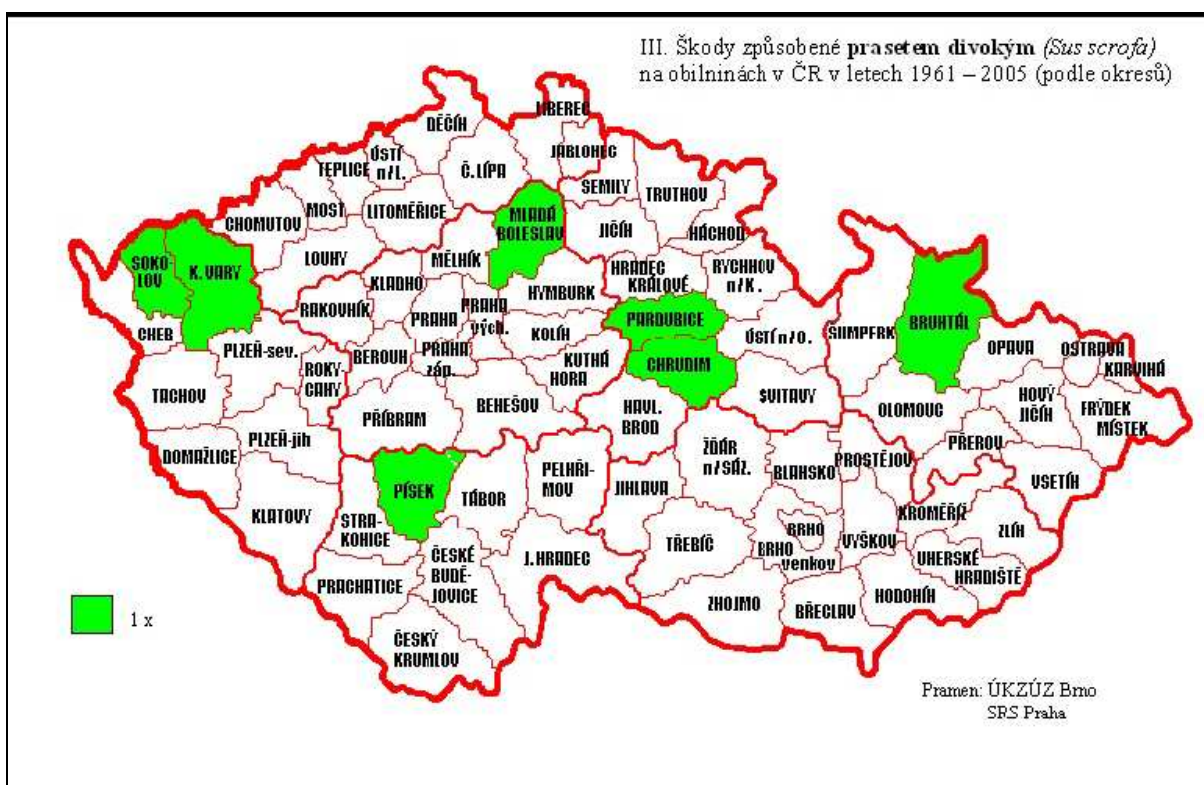
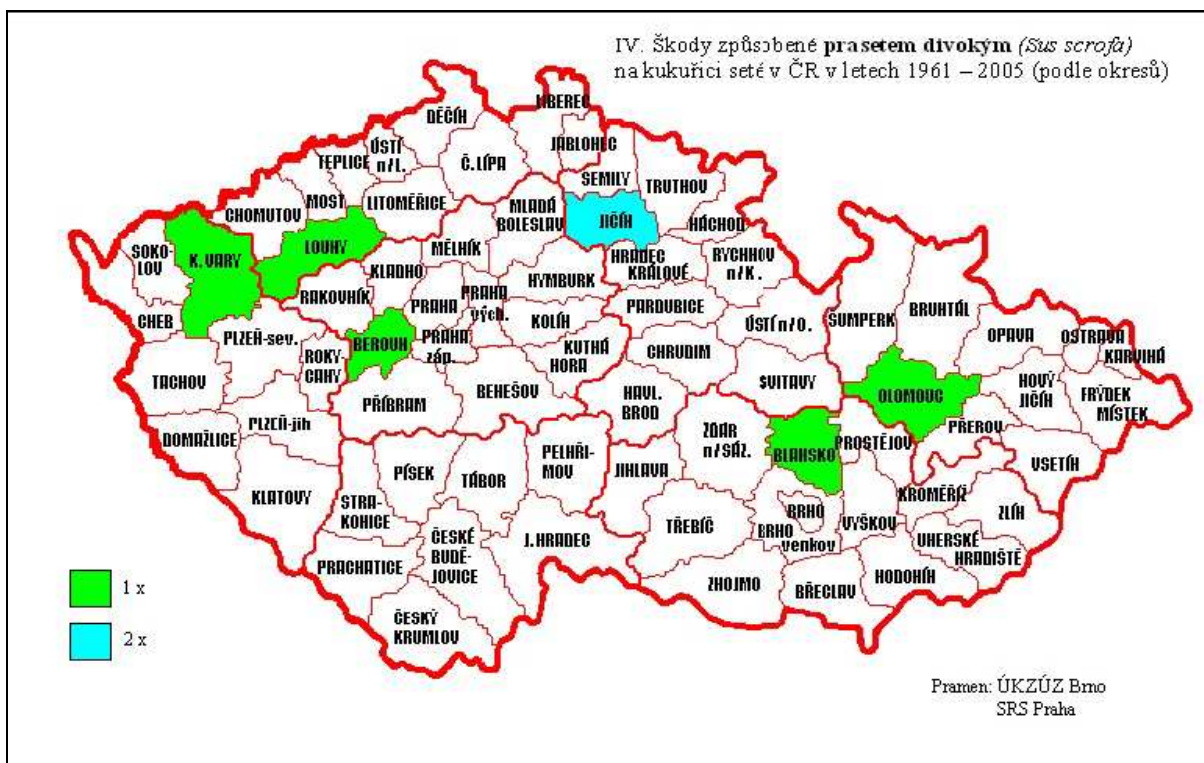
- 1) Domluva zemědělského družstva s mysliveckým sdružením o zajištění hlídání kukuřice před černou zvěří, a to hned po zasetí a to do doby než kukuřice vzejde. Tohle je doba, kdy černá zvěř vybírá z polí osivo.
- 2) Domluva zemědělského družstva s mysliveckým sdružením o pomoci při aplikaci již zmíněných lidských vlasů a tím zabránění působení škod.
- 3) Jako další prostředek ke zmírnění škod v kukuřičných polích je domluva zemědělského družstva s mysliveckým sdružením o vytvoření neosetých pásů v rozsáhlých kukuřičných porostech, aby myslivci mohli provádět odstřel černé zvěře v době, kdy je černá zvěř v polích dlouhodobě nastěhována.

Zcela logické je, že neoseté plochy jsou pro zemědělce z pohledu ekonomického hlediska ztrátové, ale musíme si uvědomit, že ve finále tímto prostředkem bude zabráněno mnohem větším škodám, které působí černá zvěř.

Je samozřejmé, že k ochraně polí je třeba použít více možností, ale co je výše uvedeno můžeme považovat za jedno opatření dané problematiky. Jako další velmi dobré opatření se škodami způsobené černou zvěří považuji dialog mezi zemědělskými podniky a mysliveckými sdruženími.

Výše popsané řešení se nemůže brát jak lék na problémy s černou zvěří, ale je to jedna z možností jak škody způsobené černou zvěří snižovat. Mezi další přínos dobrých vztahů mezi zemědělskými podniky a myslivci je pomoc zemědělských podniků při dodání produktů na příkrmování zvěře v zimním období.

Níže jsou škody způsobené černou zvěří od roku 1961 - 2005¹⁴

¹⁴ Pramen ÚK ZÚZ SRS Praha

Černá zvěř působí škody také v lese, ale ne tak velké jako v zemědělství, proto jsem se rozhodl, že rozeberu pouze škody, které jsou pro danou zvěř největší. Musím ještě poznamenat, že černá zvěř je v lese spíše prospěšná. V lesních porostech je černá zvěř významná, zejména v boji proti hlodavcům a hmyzím škůdcům. Velmi prospěšné je také přerývání půdního povrchu.

7.1.2. Spárkatá zvěř

Mezi hlavní příčiny vznikajících škod jsou vysoké stavy spárkaté zvěře. V současné době jsou škody způsobené zvěří na lesních porostech jedním z největších současných problémů. Hlavní škody způsobené spárkatou zvěří jsou:

- 1) Ohryz
- 2) Loupání
- 3) Okus
- 4) Spásání výsadeb a semenáčů

Spárkatá zvěř způsobuje nejzávažnější škody na lese v zimním a na začátku jarního období. Především se jedná o ohryz v zimním období a to převážně na lesních porostech I. až III. Věkové třídy. Tento ohryz má za následek znehodnocení stromů, které je většinou trvalé. V tomto období také dochází k velmi výraznému okusu na lesních porostech.

V současné době roste plocha poškozených lesních porostů. Převážná část poškozeného lesa spárkatou zvěří je následně infikována houbou a to pevníkem krvavějícím (*Stereum sangolentum*). Následně po infikaci houbou dochází k hnilobě a dřevo bývá znehodnoceno. Oděrky stromů vznikají samozřejmě i jinak např. přibližováním stromů, ale to je proti poškození dřevin spárkatou zvěří zcela zanedbatelné.

Příčiny ohryzu kmenů

Na toto téma je spousta názorů např. nevyvážený poměr pohlaví zvěře, působení stresu na zvěř, doplnění výživy zvěře. Musím však říct, že k ohryzu dochází tehdy, když je vyčerpána ostatní potrava. Potom dochází k tomu, že spárkatá zvěř použije jednu z posledních možností jak sehnat potravu, která je k dispozici a to je kůra a lýko na

kmenech převážně mladších stromů. Pokud je dostatek potravy tak sudokopytníci mezi něž patří jelen evropský, srnec obecný, ale i jelen sika, daněk, kamzík horský a muflon živí okusováním výhonů dřevin a keřů. Dále se živí spásáním trávy a některých bylin. Z toho je patrné, že ohryz je následkem hospodaření se zvěří a na celkovém počtu všech druhů zvěře. V současné době je spárkatá zvěř přemnožená, proto nemůže být pravda, jak říkají prezentují někteří myslivečtí odborníci - pokud bude v lese jeden jediný jelen budou tam i škody. Je samozřejmé, že nějaké škody samozřejmě budou, ale mnohem menší, takřka zanedbatelné. Níže uvedu některé příklady spotřeby zvěře:

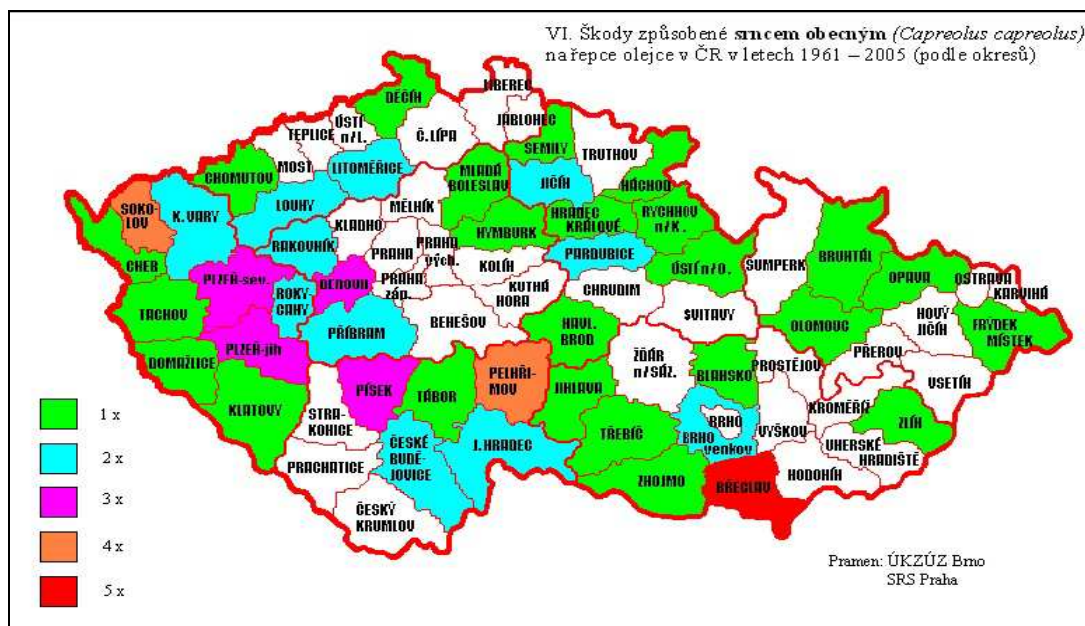
- 1) Jelen – roční spotřeba 720 kg
- 2) Srnec- roční spotřeba 360 kg
- 3) Kamzík - roční spotřeba 250 kg

Takovéto množství potravy by bylo pro zvěř snadno dostupné pokud by byly normované početní stavy zvěře předepsané pro první jakostní skupinu. Spárkatá zvěř působí škody samozřejmě také v zemědělství.

Níže jsou škody způsobené srncem obecným od roku 1961 - 2005¹⁵

¹⁵ Pramen ÚK ZÚZ SRS Praha

Samozřejmě existují možnosti jak škodám způsobenou spárkatou zvěří předcházet a zabránovat. Níže uvádím některé příklady:

- 1) Oplocování – velmi nákladné
- 2) Optická zradidla
- 3) Zradidla zvuková
- 4) Zradidla dotyková
- 5) Chuťová odpuzovala
- 6) Čichová odpuzovala

Za významný prvek ochrany lesa před škodami způsobenými spárkatou zvěří považují budování přezimovacích obůrek pro zvěř, kde je zvěř pravidelně dokrmována. Zvěř se uzavře do obůrek v zimním období a vypustí se až po nástupu vegetace. Tím dochází k razantnímu snížení škod způsobenou spárkatou zvěří – většina přezimovacích obůrek je vytvořena pro jelení zvěř, která dělá v lese největší škody. Na druhou stranu musím podotknout, že vybudování přezimovacích obůrek pro zvěř není zcela nenákladné a musíme počítat i s tím, že pro 50 -60 kusů jelení zvěře je třeba ohradit 10 – 20 ha.

7.1.3. Ostatní zvěř

V této podkapitole se budu věnovat vybraným zvláště chráněným druhům živočichů. Budu se věnovat pouze druhům, kteří v ČR působí nejvíce škod. Mezi tyto živočichy patří:

1. bobr evropský
3. kormorán velký

Bobr evropský:

Bobr evropský (*Castor fiber* L.) zmizel z našeho území v 18. století. V ČR se opět objevil v polovině 80. let 20. stol. na soutoku řek Dyje a Moravy. Bobři se k nám dostali migrací z Rakouska. Občas byli spatřeni koncem 70. let 20. stol. Dnešní populace bobrů se vytvořila počátkem 90. let 20. stol., kdy bylo do volné přírody vysazeno několik jedinců. V dnešní době žije v ČR kolem 1000 bobrů a jejich stavy se neustále zvedají. Převážná část žije na území jižní a střední části Moravy.

S nárůstem početních stavů bobrů dochází i k výraznému zvyšování škod na lesních porostech. Bobr, který svojí činností, která je zaměřená na dřevo dokáže zcela ovlivnit a změnit krajinu, ve které žije a dostává se do konfliktu s lesnickým hospodařením. Bobr dokáže napáchat obrovské škody.

Se zvyšujícím se nárůstem způsobených škod bobrem vzniká do jaké míry je možné tolerovat jeho početní stavy. Musíme si ale uvědomit, že zatím je snížení škod způsobených bobrem velmi problematické. Bobr je chráněný druh živočicha, a to nejenom na národní, ale i na mezinárodní úrovni. Bobr je chráněný podle Vyhlášky ČNR č. 395/1992 Sb., kde je zařazen v kategorii silně ohrožený, a také je jmenovaný v přílohách II a IV směrnice č. 92/43/EHS. Podle zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb., je bobr zvěří, kterou nelze lovit. Možnost jak řešit škody způsobených bobrem je možnost postupovat podle zákona č. 115/2000 Sb., a požadovat náhradu škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, kde je zapsaný i bobr evropský, a proto na něj může být uplatněna náhrada škody v případě poškození lesního nebo polního porostu.

Škodám v současné době zatím lze jen těžko čelit, jediná možnost je změna výsadby stromů kolem tzv. bobřích osad.

Kormorán velký

V současné době jdou škody způsobené kormorány do milionů. Každý kormorán sežere půl kilogramu ryb denně. Bohužel to však není pouze jediná škoda, kterou kormorán působí. Většinou při lovu ryb kormoráni loví hromadně. Při lovu velké množství ryb poraní a ty posléze uhynou. Jediným přirozeným nepřítelem kormoránů je orel mořský, tím pádem u nás nemá přirozeného nepřítele. Musíme opět konstatovat, že stavy kormorána velkého jsou v posledních letech mnohem větší.

Pokud na rybník doslova zaútočí 200 kormoránů velkých najednou, jsou škody na rybách obrovské a dovolím si tvrdit, že nějaký menší rybník doslova zplundrují. V současné době podle platných právních předpisů nemají chovatelé ryb příliš šancí jak se bránit proti těmto chráněným ptákům.

Jedním ze způsobů jak se bránit před kormorány je plašení kormoránů odstřelem, na základě povolení příslušnými úřady.

Možnost jak řešit škody způsobených kormoránem velkým je možnost postupovat podle zákona č. 115/2000 Sb., a požadovat náhradu škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

Postup při uplatňování náhrady škody na rybách způsobené kormoránem velkým¹⁶

Škoda způsobená kormorány má svá specifika: jedná se o škodu dlouhotrvající a poškozený má proto možnost využít delší období pokračující škody, maximálně však 6 měsíců.

Poškozený musí učinit následující kroky:

Ohlásit vzniklou škodu do 48 hodin od jejího zjištění místně příslušnému orgánu ochrany přírody (Správa CHKO, obecní úřad obce s rozšířenou působností), a to podle místa, kde se předmětné rybníky nacházejí. Na základě ohlášení škody provede orgán

---

¹⁶ Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-11-20]. Informační systém životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://iszp.krmoravskoslezsky.cz/assets/temata/Nahrada_skody/postup_pri_uplatnovani_nahrady_skody_na_rybach_zpusobene_kormoranem_velkym_1.doc>.

ochrany přírody neprodleně místní šetření a vystaví protokol z místního šetření, ve kterém potvrdí či vyvrátí přítomnost vydry říční a předá protokol neprodleně příslušnému krajskému úřadu.

Lhůta 48 hodin je těžko průkazná, u škod způsobených kormorány by měla být škoda ohlášena co nejdříve, kdy poškozený zjistil jejich přítomnost na svém rybníku, ve kterém má rybí obsádku vhodnou z hlediska konzumovatelnosti.

U škod způsobených kormorány je třeba nejen ohlásit škodu ihned po zjištění přítomnosti kormoránů na rybníce, ale je též třeba užší spolupráce s orgánem ochrany přírody z důvodu, že ne vždy se daří kormorány v lokalitě zastihnout. Vzhledem k tomu, že kromě výskytu kormoránů je velmi podstatné prokázat i jejich počet, je vhodné požádat o více místních šetření v jednom období škody, za něž bude náhrada škody požadována. Doložení výskytu a počtu kormoránů pouze v jediný den např. z padesáti požadovaných může být vyhodnoceno jako nedostatek důkazů o vzniku škody. Místní šetření musí být provedeno vždy v období 6 měsíců, za něž je náhrada škody požadována. Při ohlášení škody je třeba uvést parcelní čísla všech rybníků, na které bude žádáno o náhradu škody, jejich název a katastrální území. Pokud se jedná o škody na více rybnících, je na zvážení orgánu ochrany přírody, na kolika a kterých rybnících bude provedeno místní šetření!

Zadat vypracování odborného či znaleckého posudku.

Při zadání zpracování odborného či znaleckého posudku je třeba uvést: názvy rybníků, jejich parcelní čísla, katastrální území, informace o rybí obsádce. Pokud byl rybník vypuštěn za účelem výlovu v období předmětné škody, je třeba uvést termín a dobu vypuštění a novou rybí obsádku po napuštění (na rybníky, které zůstaly po výlovu vypuštěné nebo bez rybí obsázky nelze žádat o náhradu škody!).

Pozor změna v metodice pro výpočet výše škody!

Více informací o nové metodice naleznete na internetových stránkách AOPK ČR: www.ochranaprirody.cz v sekci odborná činnost – druhová ochrana – metodika stanovení výše škod způsobených vydrou a kormoránem.

Požádat o náhradu škody písemně příslušný krajský úřad (Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, 28. října 117, 702 18 Ostrava).

Poškozený žádá o poskytnutí náhrady škody příslušný krajský úřad písemnou žádostí se všemi náležitostmi, doloženou doklady a podklady potřebnými pro posouzení nároku na náhradu škody, dle přílohy k zákonu č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

Žádost musí být podána do 10 dnů ode dne zjištění škody a nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy ke vzniku škody došlo. Obě lhůty musí být dodrženy, jinak nárok na náhradu škody zaniká.

Písemnou žádost musí žadatel předložit krajskému úřadu do 6-ti měsíců ode dne, kdy škoda s nejvyšší pravděpodobností vznikla.

Př: škoda vznikla 12. 1. 2010 – do 6 měsíců od tohoto dne, tedy nejpozději do 11. 7. 2010, musí být žádost doručena krajskému úřadu. Doručením 12. 7. 2010 už nebudou splněny zákonné lhůty a náhrada škody nebude moci být poskytnuta (za den doručení žádosti je považováno datum na podacím razítku podatelny krajského úřadu, nikoliv datum odeslání!).

Nechá-li si žadatel zpracovat odborný posudek dříve než podá písemnou žádost krajskému úřadu, musí splnit druhou zákonnou lhůtu – podat písemnou žádost do 10 dnů ode dne zjištění výše škody. Slova „*zjištění výše škody*“ je třeba chápat tak, že se poškozený dozvěděl nejen o tom, že škoda vznikla, ale i o její konečné výši, kterou poškozený zjistí až na základě znaleckého nebo odborného posudku, který je povinnou přílohou žádosti o náhradu škody na rybách. Desetidenní lhůtu pro podání žádosti o náhradu škody je proto třeba počítat ode dne, kdy poškozený obdržel znalecký nebo odborný posudek.

V případě, že poškozený nejprve žádá o náhradu škody a pak teprve objednává zpracování posudku, lhůta 10 dnů se neuplatní. Poškozený v době podání žádosti ve většině případů nezná výši škody. Vzhledem k tomu, že však v žádosti musí uvést období ve kterém škoda vznikla a výši požadované náhrady škody (posudkem výši

škody pouze dokládá), je třeba žádost po obdržení posudku doplnit o skutečnou výši škody v Kč podloženou posudkem. Pro zjednodušení je možné v žádosti uvést, že je žádáno o škodu za určité období a ve výši, která bude následně doložena posudkem zpracovaným konkrétním zpracovatelem. S odkazem na konkrétního zpracovatele posudku již nemusí být žádost doplňována a doložen bude pouze posudek.

Neobsahuje-li žádost o náhradu škody všechny náležitosti, bude žadatel vyzván k jejímu doplnění. Lhůta pro doplnění je ze zákona 30 dnů ode dne doručení výzvy k doplnění. Při jejím nedodržení se náhrada škody poškozenému neposkytne. Poškozený má možnost písemně požádat o prodloužení lhůty (včetně uvedení doby, o kterou prodloužení žádá), pokud je zřejmé, že není schopen doplnit žádost v zákonné lhůtě. Vzhledem k tomu, že krajský úřad má 4 měsíců na vyřízení žádosti, a to i se zohledněním doby pro poskytnutí finanční částky Ministerstvem financí, je třeba, aby v případě delší doby pro doplnění bylo součástí žádosti o prodloužení lhůty k doplnění i sdělení, že si je žadatel vědom skutečnosti, že náhrada škody nebude proplacena v zákonné lhůtě.

7.2. Shrnutí

Jak je patrné stavy zvěře se za posledních třicet let neustále zvedají. V této kapitole méj diplomové práce jsem se zaměřil na škody zvěře, které podle mého názoru páchají v současnosti nejvíce škod. Zároveň jsem popsal výše uvedenou problematiku a nastínil jsem řešení problémů, které lze podle současné platné právní legislativy aplikovat v praxi. Samotný návrh na řešení je velmi problematický a budu se mu věnovat v kapitole 9 – Perspektiva právní úpravy škod zvěří a na zvěří do budoucna. Dále se musíme zamyslet jaké stavy zvláště chráněných vybraných živočichů lze akceptovat do budoucna.

8. Přehled škod za uplynulé roky

Celkový přehled škod způsobených zvěří a na zvěři není možné v současné době nijak legitimně podpořit. Existuje celá řada různých průzkumů a zpráv ohledně škod způsobených zvěří a na zvěři, ale celkové statistiky nejsou nikde k dispozici. Některé průzkumy o škodách jsem použil a uvedl v kapitole 7.

Můžu však zcela zodpovědně napsat, že za posledních třicet let se stavy zvěře neustále zvedají a tím pádem musí docházet ke zvyšování způsobených škod jak zvěří tak na zvěři. Některé zprávy uvádějí, že pouze na lesních porostech každoročně vzniknou škody okolo jedné miliardy korun. K tomu si musíme uvědomit, že spousta škod nejsou vůbec zmapované a nahlášené. Když ke škodám na lesních porostech připočteme ještě škody, která zvěř způsobí na polích, ostatních pozemcích (např. národní parky) a samozřejmě škody způsobené zvěří při dopravních nehodách, dostaneme se na číslo řádově v miliardách ročně.

Dále si musíme uvědomit, že škody se musí odstraňovat, což jsou další náklady za práci a materiální zabezpečení navíc. V neposlední řadě se zvyšujícím se počtem zvláště chráněnými druhy živočichů se škody způsobené těmito živočichy každoročně zvedají.

Když si tohle všechno uvědomím a pokusím se vyčíslit roční škody způsobené zvěří dostávám se k částce, kterou si vůbec nedovolím odhadnout.

Škody způsobené na zvěři v žádném případě nedosahují takových škod jako škody způsobené zvěří, musím však poznamenat, že pouze v materiálních hodnotách.

V příloze této diplomové práce budou tabulky s počtem nahlášených dopravních nehod se zvěří. Tyto tabulky jsou legitimní, protože jsou použity ze statistik PČR.

Níže uvádím některé zveřejněné statistiky:

Škody způsobené zvěří v tis. Kč, podle jednotlivých krajů (ČSÚ, VÚLHM)				
Region	2000	2001	2002	2003
Praha	0	0	0	0
Středočeský	3 189	3 985	7 540	3 163
Jihočeský	2 309	4 891	9 273	3 891
Plzeňský	3 805	3 897	7 369	3 092
Karlovarský	4 841	1 869	3 540	1 486
Pardubický	1 052	1 733	3 281	1 376
Královéhradecký	1 185	1 920	3 753	1 575
Ústecký	3 798	2 077	3 930	1 649
Liberecký	1 884	1 827	3 454	1 449
Vysočina	3 609	2 747	5 200	2 182
Jihomoravský	3 066	2 565	4 850	2 035
Zlínský	1 612	2 053	3 882	1 629
Olomoucký	3 352	2 311	4 425	1 857
Severomoravský	2 672	2 571	4 847	2 033
Celkem ČR	36 374	34 446	65 344	27 417

Jarní kmenové stavy hlavních druhů zvěře v kusech (MZe, ČSÚ)						
Zvěř	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Jelen lesní	24 004	23 809	23 096	25 012	27 378	26 824
Daněk skvrnitý	17 605	17 591	17 727	19 055	20 667	21 676
Muflon	16 476	15 721	15 572	15 891	17 026	18 201
Srnc obecný	269 542	261 208	272 864	295 092	302 988	300 811
Černá zvěř	43 771	43 433	44 705	44 666	49 909	46 193

9. Perspektiva právní úpravy škod zvěří a na zvěři do budoucna

V současné době již lesníkům, zemědělcům, ale i ochráncům přírody došla trpělivost se stavem současné myslivosti. Je jasné, že v budoucnosti bude muset dojít k radikálnímu řešení ohledně způsobených škod zvěří. Zvláště zákon o myslivosti bude muset dojít zásadních změn.

Např. § 55 - nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit

a) u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla.

Takovéto znění nedává vlastníkům pozemků, skoro žádnou šanci k náhradě způsobených škod.

To, že lesníkům, zemědělcům a ochráncům přírody došla trpělivost je patrné z níže uvedeného dopisu.¹⁷

---

¹⁷ Dopis pro ministerstvo zemědělství ČR

Vážený pan
Ing. Petr GANDALOVIC
ministr
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17
117 05 Praha 1

V Praze dne 29. října 2008

Vážený pane ministře,

obracíme se na Vás jménem níže podepsaných nevládních organizací a sdružení s návrhem změn a úprav v oblasti myslivosti. Praxe i legislativní prostředí vymezené zákonem č. 449/01 Sb. hluboce zaostaly za proběhlými změnami posledních 20 let.

Nejrozsáhlejší množina problémů se vztahuje k praktickému potlačování vlastnických práv a tím i odpovědností spojených s výkonem práva myslivosti jako je zakládání, činnost a hospodaření honebních společenstev, přecházející a narůstající rozpor mezi příjemci užitků z lovu a nositeli nákladů v podobě škod na svých polních a lesních porostech nebo zřizování a provozování doprovodných zařízení a činností bez souhlasu vlastníků. Nezanedbatelným důsledkem je také rozsáhlé poškozování životního prostředí. Ročně tak vznikají škody čítající řádově stamilióny, možná miliardy korun.

Tyto problémy vlastníků ještě výrazně zhoršuje nepříznivá atmosféra v organizačních složkách MZe a nereformovaném poradním orgánu ministra, myslivecké radě, které řídí a ovlivňují předmětnou problematiku.

Podepsaní zástupci organizací a sdružení pocítují propastný rozpor mezi jedním ze čtyř nedávno vyhlášených pilířů zemědělské politiky (úcta k vlastnictví) a nečinností MZe na úseku myslivosti.

Za nejnaléhavější považujeme problém přemnožené spárkaté zvěře a poškozování práv vlastníků pozemků způsobem utváření honiteb a činnosti honebních společenstev, které je třeba okamžitě řešit jak na úrovni novely citovaného zákona, tak na úrovni exekutivy.

Střednědobě však bude třeba předefinovat i dnešní statut myslivosti a zvěře jako přírodního bohatství, snížit minimální velikost honitby, zvážit věrohodnost a potřebu

stanovování normovaných a minimálních stavů zvěře, zjednat praktickou nápravu v metodice výpočtu škod způsobených zvěří včetně zjednodušení cesty k dosažení náhrady a řešit otázku daňových úniků z komerčního využívání myslivosti.

Bezprostředně by pak bylo možné změnit přístup všech úrovní exekutivy, pokud by se odhodlala nahlížet zmíněné i další problémy především v souvislosti s dnes opomíjeným statutem vlastnictví a z něho plynoucí odpovědnosti, zakotveným v Ústavě ČR.

S pozdravem

Za Asociaci soukromého zemědělství ČR

Ing. Stanislav Němec

Za Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR

Ing. František Kučera

Za Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v lesním hospodářství ČR

Ing. Jan Novák

Za Svaz vlastníků půdy

Ing. František Janda

Za Hnutí DUHA – Přátelé Země ČR

MVDr. Jaromír Bláha

Za Sdružení vlastníků honebních pozemků

Mgr. Věra Petrová

Prohlášení ministerstva zemědělství¹⁸

Vzhledem k vysokým škodám na lesních porostech a polních plodinách přichází Ministerstvo zemědělství s výzvou k redukci stavů některých druhů velké zvěře. MZe považuje tento problém za velmi vážný, a proto přistupuje k níže uvedeným krokům a obrací se na všechny držitele honiteb a vlastníky honebních pozemků.

Pro přijetí účinných opatření vyzývá ministerstvo zemědělství všechny držitele honiteb a vlastníky honebních pozemků, aby v maximální míře využívali možností, které poskytuje právní úprava na úseku myslivosti ve vztahu k usměrňování chovu zvěře. Těmito možnostmi jsou zejména odpovědné sestavování plánů mysliveckého hospodaření, redukce početních stavů zvěře tam, kde pro chov některých druhů zvěře nejsou ve volnosti předpoklady, a přijetí mimořádných opatření ke snižování stavů zvěře, včetně výjimek ze zakázaných způsobů lovu. Zvláštní důraz dává Ministerstvo zemědělství na odpovědnost držitelů honiteb, aby tam, kde ze strany nájemců těchto honiteb nejsou dodržovány početní stavy zvěře na úrovni odpovídající potřebám lesního hospodářství, zemědělství a ochrany přírody, přehodnotili tyto smlouvy a přijali opatření k nápravě situace, případně tyto smlouvy ukončili.

Ministerstvo zemědělství vydalo doporučení příslušným orgánům státní správy myslivosti na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, aby v případech, kdy ze strany vlastníků, případně nájemců honebních pozemků, nebo z důvodů zájmu zemědělské nebo lesní výroby nebo ochrany přírody, je požadováno snížení počtu některého druhu zvěře, napomáhaly svým přístupem kladnému vyřízení těchto požadavků. Obdobné doporučení vydalo Ministerstvo zemědělství již před třemi lety pro snížení počtu prasat divokých s kladným výsledkem, neboť realizace takového opatření přinesla zvýšení počtu odlovené zvěře z 80 000 kusů na 120 000 kusů.

Ve vztahu k projednávání Národního lesnického programu II se Ministerstvo zemědělství ztotožňuje s požadavky relevantních specialistů z řad nevládních organizací, kteří se zúčastnili přípravných jednání na vypracování návrhu tohoto programu, avšak současně konstatuje, že řešení navrhovaná nevládními organizacemi bez zásahu Ministerstva zemědělství jsou již obsažena v současné právní úpravě o

---

¹⁸ Prohlášení ministerstva zemědělství k problematice regulace početních stavů zvěře

myslivosti. Z uvedeného důvodu nezastává názor, že neúspěšné naplňování požadavku na snižování početních stavů zvěře je záležitostí neodpovídajícího systému, tudíž záležitostí anonymní, ale je přesvědčeno, že problematika neúměrných stavů v honitbách je jednoznačně adresná a že má kořeny v konkrétním přístupu vlastníků honebních pozemků, držitelů honiteb a potažmo uživatelů honiteb k hospodaření se zvěří. Za účelem zlepšení situace navrhuje v rámci připravovaného Národního lesnického programu II konkrétní opatření směřující přímo do základu problému tam, kde vzniká. Těmito opatřeními jsou:

- přizpůsobení honiteb přirozeným migračním cestám zvěře;
- uplatňování požadavků vlastníků pozemků cestou držitelů honiteb na odpovědné sestavování plánů mysliveckého hospodaření;
- uplatňování požadavků vlastníky honebních pozemků na přijetí mimořádných opatření směřujících k úpravě početních stavů zvěře;
- přehodnocení smluv o nájmech honiteb tam, kde nájemci nehospodaří v souladu se zájmy držitele honitby;
- vytváření oblastí chovu zvěře tam, kde výskyt zvěře přesahuje hranice jedné honitby.

Ministerstvo zemědělství očekává, že takto konkretizované řešení by mělo rozhodujícím způsobem zajistit uvedení početních stavů zvěře do souladu s požadavky lesního hospodářství a zemědělství a mělo by vyloučit možnosti schovávat se za neadresné obecné konstatování o nefunkčnosti dosud přijatých opatření k nápravě situace se stavy zvěře, nebo celého systému mysliveckého hospodaření se zvěří. Ministerstvo zemědělství je přesvědčeno, že jím navrhovaná opatření jsou v souladu se snahami relevantních specialistů z řad nevládních organizací o snížení problematických stavů spárkaté zvěře a že jdou ještě dále, až k samým počátkům, tam, kde problémy vznikají.

Další změnu bude jistě potřebovat trestní zákoník , platný od 1. ledna 2010. Na základě výkladu trestního zákoníku si může beztrestně sedět s prutem u vody nebo chodit s puškou v ruce po lese a vyhledávat zvěř kdokoli bez patřičného povolení.

Takovýto člověk je v současné době nepostižitelný. Případný trestní postih je závislý na výši škody, přičemž do pěti tisíc jde pouze o přešupek.

10. Závěr

Tato diplomová práce byla zaměřena na škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě. Věnoval jsem se pouze zvěři, která je součástí ekosystému ČR a která působí nejvýraznější škody. Veškeré údaje, které jsem použil při zpracování této diplomové práce byly čerpány z veřejně dostupných zdrojů a literatury.

V samotné diplomové práci jsem se zabýval vývojem právní úpravy, škodami způsobených zvěří a škodami způsobených na zvěři a zároveň současnými právními dokumenty, které se touto problematikou zabývají. Dále jsem popsal nejzávažnější škody, které zvěř působí, což jsou podle statistik škody způsobené na lesních porostech a polích. Mezi další škody které zvěř působí jsou škody způsobené při dopravních nehodách a škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů. Musím poznamenat, že škody chráněnými druhy živočichů každoročně stoupají. Jedním z důležitých faktů stoupajících škod je zvyšování populace divoké zvěře. Nesmíme však zapomenout na fakt, že dochází také ke škodám na zvěři a to zejména při dopravních nehodách a pytláctví, které se v posledních letech neustále zvyšuje.

V další části diplomové práce jsem popsal a rozebral kdo a kdy má nárok na náhradu za způsobené škody zvěří. Samotné toto téma je velmi složité a problematické. Dále jsem se věnoval hlavním příčinám vznikajících škod a návrhy, jak škody snižovat. V současné době působí největší škody černá a jelení zvěř. Černá zvěř působí velmi rozsáhlé škody na polních plodinách, zejména v porostech kukuřice. Jelení zvěř působí velké škody na lesních porostech a to okusem, ohryzem a loupáním. Mezi největší nepřítelé rybářů patří kormorán velký, který každý den sežere půl kilogramu ryb a spoustu jich ještě zraní. Kormorán velký patří mezi zvláště chráněný druh živočichů a snižování počtů těchto živočichů je velmi problematické. Diplomová práce obsahuje postup jak žádat o náhradu škod způsobenou kormoránem velkým.

Mezi hlavní příčiny vznikajících škod, patří v současné době vysoký stav zvěře a nevhodné složení lesních porostů. I když se stavy divoké zvěře zvyšují, nemůžeme ji zcela zlikvidovat, nebo zavřít do obor. Divoká zvěř odjakživa patří do volné přírody a měla by tam i zůstat. Musíme si také uvědomit, že činnost, která je zaměřena na

rozvíjení a udržení mysliveckých tradic a zvyků, je považována za součást českého kulturního dědictví.

V posledních letech však lesníkům, zemědělcům, ale i ochráncům přírody dochází trpělivost se stavem současné myslivosti. Je jasné, že bude muset dojít ke změnám, které povedou k nápravě vztahů mezi vlastníky pozemků a mysliveckými sdruženími. Vlastníci lesů např. nemohou beze zbytku uplatnit svá práva ke svému majetku, protože nemůžou nijak ovlivnit početnost zvěře a na tomto základě přizpůsobit stav lesa. Výhledově bude třeba upravit poměry tak, aby měli vlastníci pozemků a tím pádem i honebního pozemku možnost ovlivnit, v mezích zákona, hospodaření se zvěří. Stát by měl vykonávat pouze dohled na dodržení přirozeného zazvěření, aby stavy zvěře neklesly pod přirozenou početnost. Zároveň bude třeba stanovit metodu jak toto kontrolovat.

Na závěr bych chtěl ještě zmínit, že v současné době neexistuje žádná oficiální statistika o škodách způsobených zvěří a na zvěři.

11. Seznam literatury

- BOUCHNER, M., BERGER, Z. Lesní zvěř. 1. vydání. Praha: Aventinum, 1991. 223 s. ISBN 80-85277-08-05.
- ČERVENÝ, Jaroslav a kolektiv Encyklopedie myslivosti. 1. vydání. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. 591 s. ISBN 80-7181-901-8.
- DOLEJŠ, Karel Stopařství. 2. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984. 296 s. 07-045-84.
- HESPELER, B. Černá zvěř. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 127 s. ISBN 978-80-247-1931-3.
- HROMAS, Josef a kolektiv Myslivost. 1. vydání. Písek: Matice lesnická, 2000. 491 s. ISBN 80-86271-04-8.
- CHARVÁT, A., MIKULKA, J. Pravidla a postupy-Pro oceňování náhrady škod způsobených užíváním honitby a zvěří na honebních pozemcích, polních plodinách, vinné révě, ovocných kulturách nebo lesních porostech. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, odbor rybářství, myslivosti a včelařství – 7040, výzkumný ústav rostlinné výroby. 52 s.
- KUBŮ, M. Příručka pro výpočet škod zvěří na jednotlivých sazenicích, stromcích z náletu a stromech. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce 2002.
- RAKUŠAN, C. a kolektiv Základy myslivosti. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1979. 352 s.
- VACH, Miroslav a kolektiv Myslivost. 1. vydání. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. 502 s. ISBN 80-901775-1-4.
- Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně - Problematika škod působených zvěří na zemědělských plodinách , Brno 2.dubna 2006 (Sborník příspěvků ze semináře).

Legislativa

- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2001, částka 168.
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2000, částka 35.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1995, částka 76.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákon. Český Těšín: Poradce, 2006. 159 s. ISBN 80-7365-134-3.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2009, částka 11.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1963, částka 56.
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1990, částka 19.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobených na lesích. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 22.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 92.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 188.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo

jejich částí do jakostních tříd. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 171.

- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 92.

Internetové prameny:

- Ministerstvo vnitra: <http://www.mvcr.cz/>
- Ministerstvo zemědělství: <http://www.mze.cz>

Elektronické dokumenty:

- Asociace profesionálních myslivců České republiky [online]. 2010-02-03 [cit. 2010-11-20]. Snižování škod zvěří na lese. Dostupné z WWW: <<http://www.profimysl.cz/clanek/301/snizovani-skod-zveri-na-lese>>.
- Wikipedie [online]. 2010-11-07 [cit. 2010-11-20]. Pytláctví. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pytl%C3%A1k>>.
- Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-11-20]. Informační systém životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/temata/Nahrada_skody/obecny-postup-pri-uplatnovani-nahrady-skody_1.doc>.
- Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-11-20]. Informační systém životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://iszp.krmoravskoslezsky.cz/assets/temata/Nahrada_skody/postup_pri_uplatnovani_nahrady_skody_na_rybach_zpusobene_kormoranem_v_elkym_1.doc>.

12. Přílohy

- Nález Ústavního soudu z 13.12. 2006 – Zákon o myslivosti (kolize mysliveckého práva a práva vlastnického).
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu
- Statistika PČR o dopravních nehodách způsobených srážkou se zvěří

Spisová značka	Pl.ÚS 34/03
Paralelní citace (Sbírka zákonů)	49/2007 Sb.
Paralelní citace (Sbírka nálezů a usnesení)	N 226/43 SbNU 541
Populární název	Zákon o myslivosti (kolize mysliveckého práva a práva vlastnického)
Datum rozhodnutí	13.12.2006
Datum vyhlášení	13.12.2006
Datum podání	04.07.2003
Forma rozhodnutí	Nález
Typ řízení	O zrušení zákonů a jiných právních předpisů
Význam	1
Navrhovatel	SKUPINA POSLANCŮ SKUPINA SENÁTORŮ
Dotčený orgán	POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR SENÁT PARLAMENTU ČR
Soudce zpravodaj	Lastovecká Dagmar
Napadený akt	zákon; 449/2001 Sb.; o myslivosti; § 9/2 , § 9/3 , § 17/6 , § 18/4 , §21/1/e, § 26/1 část věty za středníkem, § 27/1 § 31/1 , § 31/2 , § 31/6/a , § 55/1, § 55/1, § 55/2 , § 55/3 , § 69/1
Typ výroku	zamítnuto

Dotčené ústavní zákony	1/1993 Sb., čl. 7 2/1993 Sb., čl. 1, čl. 3 odst.1, čl. 4 odst.3, čl. 4 odst.4, čl. 15 odst.1, čl. 11 odst.1, čl. 11 odst.3, čl. 11 odst.4, čl. 20
Dotčené mezinárodní smlouvy	209/1992 Sb./Sb.m.s., #1 čl. 1 odst.1
Ostatní dotčené předpisy	265/1992 Sb., § 2 odst.2, § 2 odst.3 40/1964 Sb., § 123 449/2001 Sb., § 2, § 9 odst.2, § 9 odst.3, § 17 odst.2, § 17 odst.6, § 18 odst.4, § 21 odst.1 písm.e, § 22 odst.3, § 26 odst.1, § 27 odst.1, § 69 odst.1, § 55 odst.1, § 55 odst.2, § 55 odst.3, § 31 odst.1, § 31 odst.2, § 31 odst.6 písm.a
Odlišné stanovisko	
Předmět řízení	základní práva a svobody/právo vlastnit a pokojně užívat majetek hospodářská, sociální a kulturní práva/právo na příznivé životní prostředí základní práva a svobody/svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání
Věcný rejstřík	vlastnické právo/omezení veřejný zájem
Poznámka	

Nález

pléna Ústavního soudu ve složení Stanislav Balík, František Duchoň, Vlasta Formánková, Pavel Holländer, Ivana Janů, Vladimír Kůrka, Dagmar Lastovecká, Jiří Mucha, Jan Musil, Jiří Nykodým, Pavel Rychetský, Miloslav Výborný a Michaela Židlická ze dne 13. prosince 2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03 ve věci návrhu 51 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a 21 senátorů Senátu Parlamentu České republiky na zrušení § 9 odst. 2 a 3, § 17 odst. 6, § 18 odst. 4, § 21 odst. 1 písm. e), § 26 odst. 1 části věty za středníkem, § 27 odst. 1, § 31 odst. 1, 2 a odst. 6 písm. a), § 55 odst. 1 až 3 a § 69 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákonů č. 320/2002 Sb. a č. 59/2003 Sb., (nález byl vyhlášen pod č. 49/2007 Sb.).

Návrh se zamítá.

Odůvodnění

I. Okolnosti případu

1. Návrhem doručeným Ústavnímu soudu dne 4. 7. 2003, doplněným následně podáním doručeným Ústavnímu soudu dne 19. 12. 2003, se navrhovatelé s odvoláním na čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky domáhají, aby Ústavní soud zrušil rubrikovaná ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákonů č. 320/2002 Sb. a č. 59/2003 Sb., neboť dovozují, že tato ustanovení zákona o myslivosti jsou ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, konkrétně mají za to, že porušují čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 3 a 4, čl. 11 odst. 1 a 4, čl. 20 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a s odvoláním na konstantní judikaturu Ústavního soudu, zejména pak na nález Ústavního soudu publikovaný pod č. 403/2002 Sb., i čl. 1 Dodatkového protokolu k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, stejně jako čl. 14 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Návrh postihuje zásadně dva problémové okruhy.

2. První, obecnější, je polemika navrhovatelů s předpokladem, že výkon práva myslivosti, zpravidla vnímaný jako společensky přínosná aktivita, je možno považovat jako celek za činnost ve veřejném zájmu se všemi důsledky, které taková charakteristika může mít na omezení vlastnického práva k pozemku.

3. Druhý okruh se týká otázek vztahů mezi vlastníky pozemků a členy honebních společenstev, vztahů mezi členy honebních společenstev navzájem, a to zejména v souvislosti s umístováním mysliveckých zařízení na pozemku, omezením či zákazem vstupu do honitby, optimalizací tvaru honiteb dosahovanou přičleňováním pozemků nebo jejich výměnou a podmínkami pro uplatňování nároku na náhradu škody.

II. Argumentace navrhovatelů

4. Navrhovatelé vycházejí z předpokladu, že právo myslivosti, resp. jeho výkon představuje, jak je napadeným zákonem upraveno, zásah do vlastnického práva jednotlivých vlastníků pozemků ve prospěch osob oprávněných k výkonu práva myslivosti – ve prospěch držitelů honiteb.

5. Poukazují na to, že podle čl. 11 odst. 4 Listiny může být vlastnické právo nuceně omezeno pouze ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu. Veřejný zájem interpretují jako zájem obecný či obecně prospěšný a v této souvislosti poukazují na skutečnost, že se v konkrétním případě nemůže jednat toliko o zájem veřejný, ale i o zájem jednotlivců či skupiny osob (jakkoli specifické a početné).

6. Svůj názor opírají mimo jiné o nález Ústavního soudu ze dne 28. 3. 1996 sp. zn. I. ÚS 198/95 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 5, nález č. 23, str. 193 a násl.), podle nějž „... ne každý kolektivní zájem lze označit jako veřejný zájem společnosti, ... pojem ‚veřejný zájem‘ je třeba chápat jako takový zájem, který by bylo možno označit za obecný či obecně prospěšný zájem“. Ústavní soud se v tomto nálezu rovněž odvolává na dílo F. A. Hayeka Právo, zákonodárství a svoboda. II. díl, Praha: Academia, 1991, str. 14, kde autor uvádí, „často se mylně naznačuje, že všechny kolektivní zájmy jsou obecnými zájmy společnosti; avšak v mnoha případech může být uspokojování kolektivních zájmů jistých skupin s obecnými zájmy společnosti v naprostém rozporu“.

7. Navrhovatelé dále argumentují tím, že právo myslivosti, jak je definuje zákon o myslivosti, představuje celý souhrn práv a povinností, která netvoří kompaktní-homogenní skupinu, ale naopak minimálně dvě podstatou diametrálně odlišné kategorie.

Naplňování povinnosti zvěř chránit a v širším kontextu tedy takto chránit životní prostředí přiznávají charakter veřejného zájmu. Upozorňují však, že z povahy dalších součástí práva myslivosti spočívajících například v právu zvěř lovit, ulovenou či nalezenou uhynulou zvěř si přivlastňovat atp. je zřejmé, že žádný veřejný zájem na výkonu těchto práv neexistuje. Polemizují tak se, podle nich nepřijatelně paušalizovaným, závěrem Nejvyššího soudu, že práva vlastníků honebních pozemků jsou příslušnými ustanoveními zákona o myslivosti (adekvátně) omezena ve veřejném zájmu, vyjádřeným v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2002 ve věci sp. zn. 22 Cdo 3006/2000 (publikováno in Soudní rozhledy č. 6/2003, Praha: C. H. Beck, 2003, str. 189).

8. Výkon práva myslivosti tedy, protože mimo jiné zjevně zahrnuje i zájmovou, sportovní a hospodářskou, resp. podnikatelskou činnost, dle názoru navrhovatelů nemůže být jako celek činností ve veřejném zájmu.

9. Správnost tohoto závěru podtrhují navrhovatelé odvolávkou na skutečnost, že například ve Francii byla – v souvislosti s problémy s právem myslivosti – myslivost definována jako sport. Odkazují přitom na případ Chassagnou a další proti Francii (Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 7–8/1999, str. 148 a násl.), podpůrně zmiňují i dle jejich názoru obecně související nález Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 11/01 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 25, nález č. 25; vyhlášen pod č. 144/2002 Sb.), který se zabýval zákonem o drahách.

K jednotlivým zpochybňovaným ustanovením zákona:

10. K § 9 odst. 2

„(2) Rovněž je zakázáno poškozovat nebo ničit slaniska, napajedla, zařízení pro přikrmování, pozorování a lov zvěře a další myslivecká zařízení. K jejich vybudování a umístění je nutný předchozí souhlas vlastníka honebního pozemku. Nedá-li žádný z vlastníků honebních pozemků v honitbě tento souhlas, rozhodne orgán státní správy myslivosti. Ustanovení zvláštních právních předpisů o umístění slaniska, napajedla nebo zařízení pro přikrmování zvěře tím nejsou dotčena.“

Navrhovatelé zpochybňují možnost umístit myslivecká zařízení ve prospěch zvěře (nikoli tedy k jejímu lovu – zdá se tedy, že „jistých rozdílů“ mezi veřejným a soukromým zájmem si byl již i zákonodárce vědom) na pozemku bez souhlasu jeho vlastníka, resp. přímo v rozporu s jeho vůlí, ačkoli jinak v tomto případě existenci veřejného zájmu akceptují.

Odmítají současně konstrukci, že za náhradu, zákonem za omezení vlastnického práva striktně vyžadovanou, lze v konkrétním případě považovat nájemné za honitbu, neboť se jedná o omezení vlastnického práva konkrétního, jednotlivého vlastníka, nikoli všech vlastníků pozemků sdružených v honebním společenstvu. Navrhovatelé poukazují i na specifický mechanismus vzniku omezení vlastnického práva, k němuž v tomto případě nedochází samotným sdružením v honebním společenstvu, ale teprve rozhodnutím správního orgánu. V absenci náhrady, jak je třeba ji dle jejich mínění vnímat, tedy spatřují rozpor s čl. 11 odst. 4 Listiny.

11. K § 9 odst. 3

„(3) Na žádost uživatele honitby může orgán státní správy myslivosti, zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů, nařídít přiměřené omezení i zákaz vstupu do honitby nebo jejích částí, omezení jízdy koňmi a tažnými psy a omezení jiných sportovních nebo zájmových činností. Uvedená opatření se nevztahují na hospodářskou činnost vlastníků, popřípadě nájemců honebních pozemků.“

Rozpor s čl. 11 odst. 4 Listiny spatřují navrhovatelé i v možnosti správního orgánu nařídít na žádost uživatele honitby vlastníkovu pozemku přiměřené omezení nebo i zákaz vstupu do honitby a omezení dalších vyjmenovaných činností mimo jiné v době provádění lovů. Skutečnost, že se tato omezení nevztahují na hospodářskou činnost vlastníka nebo nájemce pozemku, nepovažují za uspokojivý, přijatelný kompromis. Zatímco důvodům spočívajícím v ochraně zvěře při hnízdění, kladení a odchovu mláďat přiznávají povahu veřejného zájmu, lov takto, s poukazem na skutečnost, že ne vždy jde výhradně o plánovanou redukci početního stavu zvěře související s ochranou přírody, resp. životního prostředí (postačí soulad s „mysliveckým hospodařením“ či potřebami zemědělské a lesní výroby), akceptovat odmítají. Opakovaně podpůrně argumentují odkazem na postoj ESLP ve shora uvedené věci.

12. K § 17 odst. 6

„(6) Při tvorbě honiteb se musí přihlížet k jejich tvaru. Nelze vytvořit ani uznat honitbu, která má tvar úzkého pozemkového pruhu v nejširším místě širokém jen 500 m, i když by dosahovala stanovené minimální výměry. Toto ustanovení se netýká okrajových částí honitby (výběžků). Stejně je nutno bránit vzniku hranice honitby, kterou by tvořilo rozhraní zemědělských a lesních pozemků. Za tím účelem se při tvorbě honiteb provádí vyrovnání hranic honiteb výměnou honebních pozemků nebo jejich přičleněním.“

Ve zde uzákoněné možnosti vyrovnání hranic honiteb formou výměny či přičlenění honebních pozemků za účelem optimalizace tvaru honitby spatřují navrhovatelé zásah do práva na sdružování občanů, jak je zakotveno v čl. 20 Listiny, neboť postup podle tohoto zákonného ustanovení, směřující v konečném důsledku k automatickému zániku členství v honebním společenstvu, nebere zřetel na svobodnou vůli vlastníků jednotlivých pozemků.

13. K § 18 odst. 4

„(4) Navrhovatel může požádat, aby k honebním pozemkům dosahujícím minimální výměry byly přičleněny další souvislé honební pozemky jiných vlastníků, a to s uvedením důvodů tohoto přičlenění. Pokud se o přičlenění s těmito vlastníky dohodl, přiloží tuto dohodu k návrhu. Jestliže se navrhovatelé budoucích sousedních honiteb dohodnou o vzájemné výměně honebních pozemků, která co do jejich výměry nemusí být stejná, předloží tuto dohodu k návrhům. Pokud provádí přičlenění orgán státní správy z vlastního podnětu, může se tak stát jen se souhlasem držitele honitby. Celkový rozsah výměn a přičlenění, které se provádějí k vyrovnání hranic, nesmí být vyšší než 10 % výměry vlastních honebních pozemků navrhovatele honitby.“

Eventuální přičlenění pozemku k sousední honitbě, nutící vlastníka pozemku strpět na něm výkon práva myslivosti, odmítají navrhovatelé s poukazem na fakt, že činnosti související s právem myslivosti a užíváním honebního pozemku v konkrétním případě mají v převážné míře charakter soukromého zájmu, který nemůže být dostatečným důvodem k omezení vlastnického práva vlastníka pozemku.

Ustanovení zakládá rovněž dle názoru navrhovatelů neodůvodněnou diskriminaci mezi (nuceně) přiřazenými vlastníky pozemků, neboť zatímco jedni se v případě honitby, kde existuje honební společenstvo, alespoň mohou na výkonu mysliveckého práva zprostředkovaně, jako jeho členové, podílet, druzí tam, kde je jejich pozemek přiřazen k honitbě individuálního vlastníka, tuto možnost nemají, a nemohou tak vykonávat jedno z práv odvozených od práva užívat pozemek jako součást vlastnického práva.

Podle navrhovatelů neexistují žádné veřejné hodnoty, které by v souvislosti s přiřčováním přesvědčivě odůvodňovaly rozdílné zacházení s vlastníky pozemků, a proto v postupu umožněném tímto ustanovením zákona spatřují porušení čl. 1 a čl. 4 odst. 3 Listiny.

14. K § 21 odst. 1 písm. e)

„(1) Do působnosti valné hromady náleží

e) rozhodnutí o přijetí vlastníka honebních pozemků přiřčených k honitbě za člena honebního společenstva,“

Navrhovatelé kritizují skutečnost, že z uvedeného zákonného ustanovení nepřímo vyplývá, že poněvadž rozhodování o členství v honebním společenstvu spadá do působnosti valné hromady, nelze se stát členem honebního společenstva „jinak“ – „poloautomaticky“, v souvislosti s přiřčením pozemků, způsobem přepokládaným ustanovením § 26 odst. 1 zákona o myslivosti. Upozorňují na nesoulad mezi striktním zněním zákona a jeho volným výkladem v podobě komentáře, podle nějž, avšak bez opory v zákoně, je v případě přiřčení pozemků přijatelná konstrukce automatického vzniku členství v honebním společenstvu. Podle názoru navrhovatelů však tuto otázku nelze řešit výkladem a v současné úpravě tím, že vznik členství v honebním společenstvu za všech okolností podmiňuje souhlasem valné hromady, spatřují projev neodůvodněné nerovnosti mezi vlastníky a takto tedy porušení čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 11 odst. 1 Listiny.

15. K § 26 odst. 1 části věty za středníkem

„Členství v honebním společenstvu

(1) Převede-li člen honebního společenstva vlastnické právo k honebním pozemkům, které jsou součástí společenstevní honitby, jeho členství v honebním společenstvu zaniká; nabyvatel těchto pozemků se stává členem honebního společenstva, pokud do 30 dnů ode dne vzniku jeho vlastnického práva neoznámí písemně honebnímu společenstvu, že s členstvím nesouhlasí.“

Navrhovatelé namítají, že nabyvatel honebního pozemku je v souvislosti s procedurou týkající se převodu vlastnického práva k honebnímu pozemku ve svém důsledku nucen stát se členem honebního společenstva. Nemá-li tedy stejnou možnost jako vlastníci ostatních honebních pozemků, dochází mezi vlastníky honebních pozemků k neodůvodněné nerovnosti.

Poukazují na třicetidenní lhůtu, která počíná běžet ode dne vzniku vlastnického práva, ve které nabyvatel může oznámit, že s členstvím v honebním společenstvu nesouhlasí. Tuto úpravu pak kriticky konfrontují se skutečností, že podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se vlastnické právo nabývá zpětně – s účinky k okamžiku, kdy byl podán návrh na zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí. Pokud tedy nabyvatel počká na okamžik, kdy mu příslušný katastrální úřad potvrdí že (a od kdy) se stal vlastníkem, nebude již téměř jistě moci projevit svůj nesouhlas se členstvím v honebním společenstvu, neboť ve většině případů stanovená třicetidenní lhůta mezitím uplyne.

V této konstrukci spatřují navrhovatelé rozpor s čl. 3 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny a zároveň porušení čl. 14 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k ní.

16. K § 27 odst. 1 větě druhé

„Majetek honebního společenstva

(1) Honební společenstvo odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Členové honebního společenstva ručí za závazky honebního společenstva.“

Dle navrhovatelů skutečnost, že členové honebního společenstva ručí za závazky honebního společenstva, aniž rozsah jejich ručení odpovídá podílu na hlasování, respektive míře, v jaké jsou efektivně – s ohledem na velikost svého majetkového podílu – schopni rozhodování honebního společenstva ovlivňovat, zakládá

neodůvodněnou nerovnost mezi členy, v konkrétním případě o to nepřijatelnější, že členy honebního společenstva se vlastníci pozemků mohou stát zcela nezávisle na své vůli.

Dle navrhovatelů tak dochází k porušení čl. 1 a 3 Listiny, namítají rovněž porušení čl. 14 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k ní.

17. K § 31 odst. 1 a 2

„Změna a zánik honiteb

(1) Vyžadují-li to zásady řádného mysliveckého hospodaření, může orgán státní správy myslivosti povolit změnu honitby vyrovnáváním hranic nebo výměnou honebních pozemků (dále jen „změna honitby“). Při změně honitby se nepřihlíží k územním hranicím obcí, okresů nebo krajů a výměry směřovaných pozemků nemusí být stejné.

(2) Návrh na změnu honitby podávají držitelé dotčených honiteb společně, a to orgánu státní správy myslivosti, do jehož územního obvodu zasahují dotčené honební pozemky největší částí. Nedohodnou-li se vlastníci dotčených honiteb na předložení společného návrhu na změnu honitby, může návrh podat kterýkoliv z nich. Jde-li o společenstevní honitbu, podá návrh honební společenstvo.“

Navrhovatelé dedukují, že (nadále) v souvislosti se změnami v honitbách, konkrétně začleněním pozemku do jiné honitby proti vůli jeho vlastníka, může, pouze na základě rozhodnutí správního orgánu, dojít k nucenému ukončení členství v dobrovolném společenství. Pokud se vlastník pozemku nestane – nechce nebo nemůže se stát členem sousedního honebního společenstva, je nucen trpět na svém pozemku výkon práva myslivosti bez nároku na jakoukoli náhradu za toto omezení. V tom spatřují rozpor s čl. 11 odst. 4 Listiny.

18. K § 31 odst. 6 písm. a)

„(6) Honitba zaniká

a) zrušením, sloučením nebo rozdělením honitby na žádost jejich držitelů a nabytím právní moci nových rozhodnutí o uznání honitby,“

Porušení čl. 11 odst. 4 a čl. 20 odst. 1 Listiny namítají navrhovatelé v souvislosti se skutečností, že jednou projevená vůle vlastníků pozemků vytvořit honební společenstvo nemůže být již v budoucnu změněna bez souhlasu tohoto honebního společenstva a minoritní vlastníci pozemku, případně nespokojení s činností honebního společenstva, kteří v něm nechtějí nadále setrvávat, jsou k tomu, v rozporu s požadavkem svobody sdružování, jsouce připraveni o možnost vytvoření nového honebního společenstva a vytvoření honitby na svém území, zprostředkovaně nuceni.

Ve prospěch této konstrukce hovoří podle názoru navrhovatelů i skutečnost, že členové vystoupivší z honebního společenstva nemají podle současné úpravy nárok na náhradu za přetrvávající omezení svého vlastnického práva v podobě výkonu práva myslivosti třetí osobou.

19. K § 55 odst. 1, 2 a 3

„Uplatnění nároků

(1) Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit

a) u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla,

b) u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

(2) Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.

(3) Poškozený a uživatel honitby se mají o náhradě škody způsobené zvěří dohodnout. Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody nebo ve stejné lhůtě neuzavřel s poškozeným

písemnou dohodu o náhradě této škody, může poškozený ve lhůtě 3 měsíců uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu.“

Navrhovatelé namítají, že zde uvedené prekluzivní lhůty jsou nepřiměřeně krátké, resp. že zakládají značnou nerovnost mezi soukromoprávními subjekty, neboť na ochranu práv vlastníků pozemků – uplatnění nároku na náhradu škody – bylo použito – jiné, přísnější měřítko, než je tomu v případě lhůt pro uplatnění nároku na náhradu škody vzniklé držitelům honitby, jimž zákonodárce ponechal běžné lhůty občanskoprávní. V tom spatřují porušení čl. 1 Listiny, konkrétně zásady rovnosti v právech, a rovněž jejího čl. 11 odst. 1, totožnosti zákonného obsahu a ochrany vlastnického práva všech vlastníků.

20. K § 69 odst. 1

„Přechodná ustanovení

(1) Honitby a obory uznané podle dosavadních předpisů zůstávají zachovány; to platí i pro obory o výměře nižší než 50 ha a samostatné bažantnice uznané podle dosavadních předpisů, které se stávají honitbami podle tohoto zákona, i když nedosahují výměry 500 ha. Pokud honitba nebo obora uznaná podle dosavadních předpisů dosahuje zákonné výměry podle tohoto zákona, ale nespĺňuje ostatní požadavky na tvorbu honitby, je osoba, které byla honitba uznána podle dosavadních předpisů, povinna podat do 31. prosince 2002 orgánu státní správy myslivosti návrh na uvedení honitby do souladu s tímto zákonem, jinak honitba zaniká k 31. březnu 2003.“

Tomuto ustanovení zákona vytýkají navrhovatelé, že konzervuje právní vztahy při výkonu práva myslivosti. Jediným způsobem, jak vytvořit novou honitbu tam, kde doposud existovala jiná (a za splnění podmínek nového zákona zůstala zachována) je její rozdělení. Protože to je ale podle stávající úpravy možné jen na základě návrhu držitele honitby, mají navrhovatelé za to, že menšině vlastníků pozemků, pokud by si přáli rozdělení honitby nebo její zrušení, je tak upřena možnost podílet se na výkonu práva myslivosti vytvořením honebního společenstva (podle svých představ a potřeb). Navrhovatelé tedy mají za to, že současná úprava je v tomto ohledu v rozporu s čl. 11 odst. 4 a čl. 20 odst. 1 Listiny.

III. Vyjádření účastníků řízení

A. Senát Parlamentu České republiky

Obecně

21. Senát ve svém vyjádření podrobně zrekapituloval průběh legislativního procesu ve vztahu k napadeným ustanovením zákona o myslivosti, přičemž připouští eventuální pochybnosti stran některých jednotlivých ustanovení uplatněné v rozpravě. Potvrzuje, že jak ve výborech, tak v plénu byla široce diskutována problematika vlastnického práva k honebním pozemkům ve vazbě na míru ústavnosti omezení tohoto práva ve prospěch práva myslivosti. Senát však ani v jednotlivostech návrhu zákona neústavnost neshledal, jeho pozměňovací návrhy byly proto jen legislativně-technického charakteru.

22. V obecné rovině Senát uvedl, že při posuzování napadených ustanovení v kontextu celého zákona o myslivosti je zásadní otázkou vymezení veřejného zájmu zakládajícího pro provádění práva myslivosti legitimitu konkrétních omezení vlastnických práv vlastníků honebních pozemků. Senát nepochybuje o tom, že potřeba chránit zvěř tak, aby mohlo být každému, v souladu s čl. 35 odst. 1 Listiny, zajištěno právo na příznivé životní prostředí (spatřuje zde zcela bezprostřední souvislost), představuje veřejný zájem.

23. Právo myslivosti, jak z hlediska jeho historického vývoje, tak i z hlediska současné úpravy, charakterizuje jako kompaktní souhrn příslušných práv a povinností, která jsou při jeho provádění vzájemně provázána a která je proto nutno posuzovat v jejich vzájemných souvislostech. V uvedeném kontextu je pak dle názoru Senátu potřeba i na lov zvěře, včetně přivlastnění si oprávněně ulovené zvěře, pohlížet jako na součást nedílného procesu ochrany zvěře. Rovněž tedy z tohoto pohledu se omezení vlastnického práva k honebním pozemkům ve prospěch práva myslivosti jeví dle názoru Senátu jako omezení ve veřejném zájmu.

K jednotlivým zpochybňovaným ustanovením zákona

24. K § 17 odst. 6 a § 55 odst. 3 Senát podotkl, že je navrhovatelé ve svém podání citují ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 59/2003 Sb.

25. V souvislosti s § 17 odst. 6 Senát upozornil, že se neztotožnil s navrhovaným řešením tohoto ustanovení, které stanoví příslušná kritéria, k nimž je nutno při tvorbě honitby přihlížet, a to pokud jde o vhodnost tvaru honitby ve vztahu k minimální šířce honitby, a pozměňovacím návrhem doporučil věcnou úpravu tohoto ustanovení. Poslanecká sněmovna však po projednání návrh zákona v tomto ohledu schválila ve znění, v jakém byl postoupen Senátu. Dále v souvislosti s tímto ustanovením zákona Senát zdůraznil, že honební společenstvo považoval při posuzování návrhu zákona za právnickou osobu sui generis podle zákona o myslivosti, jejímiž členy mohou být pouze vlastníci nebo spoluvlastníci souvislých honebních pozemků, a nikoli za spolek, společnost nebo sdružení ve smyslu čl. 20 Listiny.

26. K § 26 odst. 1 části věty za středníkem (dodatečně napadené ustanovení) uvádí Senát, že je výsledkem změn zákona o myslivosti provedených zákonem č. 59/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Senát se neúspěšně pokusil o úpravu problematiky členství v honebním společenstvu, která by umožňovala vlastníkům všech honebních pozemků, jež jsou součástí uznané společenstevní honitby, aby se sami rozhodli, zda se stanou členy honebního společenstva. Proto Senát navrhoval úpravu vycházející z předpokladu vůči později přijaté úpravě de facto opačného, tj. z předpokladu, že členem honebního společenstva se vlastník honebních pozemků, které jsou součástí uznané společenstevní honitby, stane, pokud o to písemně požádá honební společenstvo, a to dnem, kdy byla jeho žádost honebnímu společenstvu doručena.

27. K § 27 odst. 1 Senát připouští, že v rámci diskusí ve výborech i na plénu Senátu byla některými senátory vyslovována obava z možného rizika „tunelování“ osobního majetku těch členů honebního společenstva, kteří v rámci společenstevní honitby vlastní malé výměry honebních pozemků, a proto nemohou dostatečně ovlivnit rozhodování valné hromady honebního společenstva v případech půjček a úvěrů, které si honební společenstvo (případně) vezme.

28. Návrhem výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí na vypuštění § 27 odst. 1 věty druhé se Senát s odlišným výsledkem zabýval celkem

dvakrát. Podruhé tento návrh schválil, avšak Poslanecká sněmovna jej po projednání neakceptovala.

29. Dle stanoviska Senátu lze tedy navrhovatelům v této otázce přisvědčit, avšak jen v části jejich návrhu, kde se domáhají zrušení věty druhé ustanovení § 27 odst. 1, nikoli však věty první stanovící odpovědnost honebního společenstva za jeho závazky celým majetkem společenstva. Takovou odpovědnost Senát považuje, ostatně shodně s navrhovateli, za zcela běžný projev právní subjektivity.

B. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

Obecně

30. Poslanecká sněmovna uvedla, že zákonodárny sbor jednal při projednávání zákona o myslivosti ve shodě s předepsanou procedurou a v přesvědčení, že přijatý zákon není v rozporu s Ústavou České republiky. Zákon o myslivosti dle jejího názoru nepopírá ani nevylučuje základní lidská práva zaručená všem Ústavou České republiky a Listinou. Vyjádřila současně pochybnost, zda by po zrušení napadených ustanovení byl zákon o myslivosti ještě vůbec použitelný.

31. Právní názor navrhovatelů se jí jeví jako účelový. Zjevně zpochybňuje základní principy mysliveckého zákona, které v první řadě musí respektovat potřeby zvěře (a v jejím zájmu je často nutné nerespektovat majetkové hranice pozemků), v druhé řadě zájmy chovu zvěře a teprve poté zájmy vlastníků honebních pozemků, nájemců těchto pozemků, myslivců atd.

32. Poslanecká sněmovna připomíná, že volně žijící zvěř je zákonem definována jako přírodní bohatství, tuto skutečnost pak vztahuje k čl. 7 Ústavy České republiky, podle něhož stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Z toho pak dovozuje, že právo a povinnost zvěř chránit, cílevědomě chovat a lovit je třeba považovat za veřejný zájem. Tím spíše, že právo myslivosti u nás není podle zákona zájmovou či sportovní činností, ale je součástí hospodářských činností prováděných člověkem v přírodě, podobně jako hospodaření v lesích.

K jednotlivým zpochybňovaným ustanovením zákona

33. K § 9 odst. 2 a 3

Návrh na zrušení nemá dle názoru Poslanecké sněmovny opodstatnění. Pokud nedojde k dohodě o vybudování mysliveckých zařízení, rozhoduje orgán státní správy myslivosti ve správním řízení. Každý jeho účastník má v jeho rámci možnost uplatnit námitky nebo podat opravný prostředek. Ve správním řízení – se stejnými souvislostmi – je činěno i rozhodnutí o omezení či zákazu vstupu do lesa. Neuplatňuje se navíc pouze k umožnění lovu, ale zejména z důvodu péče o zvěř. Navíc se nevztahuje na hospodářskou činnost vlastníků a nájemců pozemků.

34. K § 17 odst. 6, § 18 odst. 4, § 21 odst. 1 písm. e), § 31 odst. 1 a 2 a § 31 odst. 6 písm. a)

Návrh na zrušení považuje Poslanecká sněmovna ze „shora uvedených důvodů“ za neopodstatněný. Podotýká, že při vytváření honiteb, povolování změn honitby a přičleňování honebních pozemků má vlastník svobodnou vůli, jak se svým pozemkem naložit, zahrnující v to i právo požádat o prohlášení svých pozemků za nehonební, a nemusí se ani stát členem honebního společenstva.

35. K § 26 (dodatečně napadené ustanovení)

Návrh na zrušení nemá dle názoru Poslanecké sněmovny opodstatnění. Zjevným úmyslem zákonodárce byla snaha ochránit a preferovat nového vlastníka honebních pozemků, který má zájem stát se členem honebního společenstva, s tím, že ani valná hromada honebního společenstva mu nemůže toto členství odepřít. Vlastník, který se stane členem honebního společenstva podle tohoto ustanovení, ale může kdykoli své členství ukončit na základě písemného oznámení nebo požádat oprávněný správní úřad o prohlášení svých pozemků za nehonební. Ke specifické úpravě nabývání vlastnického práva rozhodnutím o povolení jeho zápisu do katastru nemovitostí zpětně ke dni podání návrhu Poslanecká sněmovna podotýká, že již po podpisu kupní smlouvy může nabyvatel sdělit honebnímu společenstvu svůj nesouhlas s členstvím a vázat účinky tohoto sdělení nazpět do doby, kdy žádost byla podána katastrálnímu úřadu. Omezení lhůty zákonem je zároveň dle názoru Poslanecké sněmovny nutné i proto, že honební společenstvo je mimo jiné povinno svolávat valnou hromadu, vyplácet alikvotní část výnosů atd., k čemuž musí mít k dispozici skutečně aktuální evidenci členů. Odkaz na § 30 odst. 2 svědčí dle soudu Poslanecké sněmovny o nepochopení rozdílu mezi vlastníky

honebních pozemků, kteří se při vzniku honebního společenstva stali jeho členy, a vlastníky honebních pozemků, jejichž pozemky byly přiřčleněny k již existující honitbě podle § 30 odst. 1 zákona o myslivosti.

36. K § 27 odst. 1 větě druhé (dodatečně napadené ustanovení)

Poslanecká sněmovna nesouhlasí se zrušením. Má za to, že pokud zákon výslovně neupravuje ručení jednotlivých členů honebního společenstva za jeho závazky, je zřejmě možno subsidiárně vycházet z ustanovení § 22 odst. 3 – rozhodování (a tedy i odpovědnost za rozhodování) podle výměry honebních pozemků jednotlivých vlastníků. Nic rovněž nebrání úpravě ručení ve vnitřním předpisu – stanovách honebního společenstva. Každý člen honebního společenstva se také může podle § 22 odst. 8 zákona o myslivosti domáhat, aby soud vyslovil neplatnost rozhodnutí valné hromady honebního společenstva.

37. K § 55 odst. 1, 2 a 3

Návrh na zrušení je dle názoru Poslanecké sněmovny nepřijatelný, neboť by tak došlo k zániku možnosti dohody mezi poškozeným a uživatelem honitby o náhradě škody; lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody považuje Poslanecká sněmovna s ohledem na technické souvislosti za vhodné – přiměřené.

38. Se zrušením § 69 odst. 1 Poslanecká sněmovna rovněž nesouhlasí, neboť lhůty stanovené v tomto přechodném ustanovení již prošly, proto považuje návrh na jeho zrušení za bezpředmětný. V opačném případě by se navíc bylo třeba vyrovnat s již zahájenými správními řízeními a zvážit možnou diskriminaci ve vztahu k případům, které byly již pravomocně rozhodnuty.

39. Poslanecká sněmovna zvlášť zdůrazňuje, že odůvodnění se v tomto případě opírá o ustanovení, která v zákoně o myslivosti neexistují.

IV. Stanovisko Ministerstva zemědělství

40. Ústavní soud dle § 48 odst. 2 a § 49 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, vyzval Ministerstvo zemědělství, aby se vyjádřilo k podanému návrhu.

Obecně

41. Ministerstvo zemědělství (dále jen „ministerstvo“) ve svém stanovisku vyslovuje souhlas s tím, že při provádění práva myslivosti dochází k užívání cizích pozemků. Odmítá však, že by tak docházelo k hospodaření na cizích honebních pozemcích a získávání jejich užitků. Poukazuje na skutečnost, že podle našeho právního řádu volně žijící živočichové – tudíž i zvěř – nejsou považováni za součást pozemku, ale podobně, jako v řadě dalších evropských zemí za „res nullius“. Proto má stát podle názoru ministerstva právo stanovit, kdo a za jakých podmínek si takového živočicha může přivlastnit. Stát má pak přímo, s odkazem na čl. 7 Ústavy České republiky, povinnost zajistit právní předpoklady pro možnost ochrany zvěře jako přírodního bohatství, deklarované takto v § 2 písm. b) zákona o myslivosti. Právo a povinnost zvěř chránit, cílevědomě chovat a lovit považuje ministerstvo s ohledem na výše uvedené za veřejný zájem. Omezení vlastnického práva spočívající v možnosti v míře nezbytně nutné užívat honební pozemky k provádění práva myslivosti je tudíž zájmem obecným, resp. veřejně prospěšným.

42. Podle Listiny vlastnické právo není právem absolutním a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy a jeho výkon nesmí mimo jiné poškozovat přírodu a životní prostředí nad rámec stanovený zákonem.

43. Vlastnické právo je proto zákonem o myslivosti dostatečně respektováno a chráněno. O tom, zda určitý honební pozemek bude součástí některé z honiteb, může plně rozhodnout vlastník tohoto pozemku. Pokud nesouhlasí s tím, aby jeho honební pozemek byl součástí některé z honiteb a bylo na něm tudíž vykonáváno právo myslivosti, dává mu zákon o myslivosti možnost vyloučit tato práva na svém pozemku jeho prohlášením za nehonební.

44. Oprávnění přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, jakož i její vývojová stadia charakterizuje ministerstvo jako „odměnu státu“ za péči o součást přírodního bohatství a kompenzaci případných negativních důsledků, které zvěř svými životními projevy na pozemcích a porostech působí.

45. Ministerstvo zdůrazňuje, že podle zákona o myslivosti nejsou vlastníci honebních pozemků nuceni ani k povinnému členství v honebním společenstvu ani k

povinnému členství v mysliveckém sdružení. Toto jejich rozhodnutí je zcela dobrovolné a záleží na jejich vůli, zda svého práva využijí, či nikoliv.

46. Myslivost v naší právní úpravě není a nikdy nebyla považována za sport, přičemž dle stanoviska Evropské komise, které si ministerstvo s ohledem na vstup České republiky do Evropské unie vyžádalo, je posuzování myslivosti jako takové s ohledem na (různé) kulturní a historické tradice každé členské země ponecháno na národních legislativách. Upozorňuje současně – s vazbou na argumentaci vztahující se k podmínkám ve Francii – že obsahový význam pojmu označovaného anglickým termínem „hunting“ není totožný s „myslivostí“, jak je tradičně chápána u nás a užívána v naší právní úpravě.

47. K náhradám, jejichž absenci návrh patrně namítá, odkazuje ministerstvo na § 30 odst. 2 zákona o myslivosti, který uvádí, že náhrada za přičlenění se stanoví dohodou, a v případě, že k dohodě nedojde, určí náhradu orgán státní správy myslivosti.

K jednotlivým zpochybňovaným ustanovením zákona

48. K § 9 odst. 2

Ministerstvo považuje za účelné ponechat úpravu v zákoně obsaženou s ohledem na skutečnost, že rozhodnutí správního úřadu je vydáváno ve správním řízení, ve kterém může vlastník pozemku svá práva uplatnit; tím spíše, že takové rozhodnutí je přezkoumatelné soudem.

49. K § 9 odst. 3

ministerstvo poukazuje na to, že na rozdíl od (odlišné) francouzské úpravy podle naší právní úpravy vlastník honebního pozemku, který dobrovolně vytvořil honební společenstvo s tím, že jeho pozemky budou uznány za honitbu, nebo souhlasil s tím, že jeho pozemek byl k honitbě přičleněn, byl také srozuměn s tím, že v honitbě bude prováděno právo myslivosti, které v sobě mimo jiné zahrnuje i lov a vše, co s ním souvisí. Ostatní vlastníci honebních pozemků, kteří si takové omezení svého vlastnického práva k honebním pozemkům nepřejí, mají podle § 17 odst. 2 zákona o myslivosti možnost podat správnímu orgánu návrh na prohlášení svého pozemku za nehonební. Omezení v době lovů je vedeno záměrem umožnit povinným osobám provést taková opatření, aby skutečné početní stavy zvěře v honitbě nepřekročily stavy

normované, a současně i dalším obecným zájmem, kterým je zejména bezpečnost dalších osob.

50. K § 17 odst. 6

Ačkoli podle návrhu má být zrušeno celé ustanovení § 17 odst. 6, odůvodnění, které navíc neodpovídá právní úpravě, směřuje pouze k jeho poslední větě. Podle zákona o myslivosti honební společenstvo není občanským sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo však souhlasí s tím, že při vyrovnání hranic honiteb výměnou honebních pozemků nebo jejich přičleněním je zasahováno do již projevené vůle vlastníků honebních pozemků, přičemž danou situaci by mohl řešit případný povinný souhlas vlastníka s výměnou nebo přičleněním tohoto honebního pozemku.

51. K § 18 odst. 4

Ministerstvo konstatuje, že není zcela jasné, co mají navrhovatelé na mysli. Jde-li o třetí větu, odkazuje na postoj vyjádřený k § 17 odst. 6. K tvrzení o diskriminaci vlastníků honebních pozemků přičleňovaných ke společenstevní honitbě ministerstvo konstatuje, že řešení takové otázky není předmětem ustanovení § 18 odst. 4.

52. K § 21 odst. 1 písm. e)

Ministerstvo ve vztahu k návrhu na zrušení tohoto ustanovení uvádí, že při porovnání s ustanovením § 26 odst. 6 se ustanovení § 21 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti jeví jako diskriminační ve vztahu k vlastníkům honebních pozemků přičleňovaných ke společenstevní honitbě, kteří se rozhodli stát se členem tohoto honebního společenstva později než ve lhůtě stanovené § 26 odst. 6 zákona o myslivosti nebo to v této lhůtě z nějakých důvodů nestihli, nebo vůči jejich právním nástupcům. V této souvislosti ministerstvo zároveň upozorňuje, že ani ustanovení § 26 odst. 6 není vždy v souladu s § 19 odst. 1 písm. a). Podle tohoto ustanovení členy honebního společenstva mohou být pouze vlastníci nebo spoluvlastníci souvislých honebních pozemků. Ustanovení § 26 odst. 6 ve svém důsledku může vést k tomu, že členem honebního společenstva se stane osoba, která podle § 19 odst. 1 písm. a) členem honebního společenstva být nemůže. Dovožovat záměr zákonodárce z § 26 odst. 6 je proto s ohledem na § 19 odst. 1 písm. a) velmi obtížné. Možnost honebního

společenstva vyjádřit se k jeho rozšíření o další osoby není dle názoru ministerstva v obecné rovině diskriminací vůči osobě, jejíž pozemky byly k honitbě přiřčeny, a omezením jejího práva se svobodně sdružovat. Tento postoj opírá ministerstvo o skutečnost, že honební společenstvo není sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo zastává názor, že je nutno brát v úvahu právo honebního společenstva na to, aby se svobodně mohlo vyjádřit k tomu, zda se někdo další stane nebo nestane jeho členem, zejména s ohledem na to, že členové honebního společenstva ručí za závazky tohoto společenstva.

53. K § 26 odst. 1 části věty za středníkem (dodatečně napadené ustanovení)

Ministerstvo připouští, že zde uvedená 30denní lhůta je v mnoha případech obtížně splnitelná, resp. není splnitelná vůbec; souhlasí tudíž, že v těchto případech může docházet k omezení vlastnického práva těch vlastníků, kteří nemají zájem stát se členy honebního společenstva. Současně však poukazuje na snahu zákonodárce ochránit nového vlastníka, který má zájem se stát členem honebního společenstva, a stanovit pro něj co nejvýhodnější podmínky.

54. K § 27 odst. 1 větě druhé (dodatečně napadené ustanovení) ministerstvo pouze podotýká, že otázky ručení majetkem v rámci honebního společenstva nejsou předmětem rozhodovací či dozorové činnosti orgánů státní správy myslivosti.

55. K § 31 odst. 1 a 2 ministerstvo zaujímá stanovisko stejné jako k § 17 odst. 6.

56. K § 31 odst. 6 písm. a) ministerstvo upozorňuje, že argumentace v návrhu nevychází z platné právní úpravy. V tomto ustanovení není taxativní výčet všech důvodů zániku honitby, ale pouze jeden z nich. Pouhé (navrhované) vypuštění slov „na žádost jejich držitelů“ by dle předpokladu ministerstva mohlo vést k nebyvalému nárůstu počtu správních řízení (eventuálně i soudních sporů) na základě návrhů podávaných i subjekty, které nejsou ani vlastníky pozemků v takto dotčených honitbách ani držiteli daných honiteb.

57. K § 55 odst. 1, 2 a 3 ministerstvo shrnuje, že současná právní úprava vychází ze specifík škod, které zvěř působí na zemědělských a lesních porostech. Upozorňuje, že u zemědělských plodin je poškození po uplynutí 20 dnů již obtížně zjištělné, u lesních porostů, zejména v horských oblastech, pak je zjištění škod způsobených zvěří s

ohledem na vysokou sněhovou pokrývku mnohdy reálné za delší časový úsek. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že lhůtu jednoho roku lze považovat za maximální, po uplynutí delšího časového intervalu by již zřejmě nebylo lze rozpoznat, kdy ke konkrétní škodě došlo a v jakém rozsahu a kdo (vzhledem k možné změně uživatele honitby) za ni nese odpovědnost.

58. K § 69 odst. 1 ministerstvo upozorňuje, že lhůty stanovené v tomto přechodném ustanovení již prošly, proto považuje návrh na jeho zrušení za bezpředmětný. V opačném případě by se bylo třeba vyrovnat s již zahájenými správními řízeními a zvážit možnou diskriminaci ve vztahu k případům, které byly již pravomocně rozhodnuty.

V.

59. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ověřil, že zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, jehož některá ustanovení jsou napadena pro protiústavnost, byl přijat a vydán v mezích Ústavou České republiky stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

VI. Podstata a povaha práva myslivosti

60. Ústavní soud úvodem konstatuje, že při zákonné normotvorbě v České republice platí zásada svrchovaného zákonodárce. Z tohoto pohledu Ústavnímu soudu nepřísluší hodnotit správnost, ideovou vyváženost, politický náboj či věcnou vhodnost přijaté zákonné úpravy, nýbrž pouze – jak odpovídá ústavnímu vymezení kompetencí Ústavního soudu dle čl. 83 Ústavy České republiky – soulad s ústavními garancemi.

61. V souvislosti s projednávanou věcí se Ústavní soud v první řadě zabýval otázkou podstaty mysliveckého práva a následně jejím zhodnocením z pohledu ústavních garancí, jichž se navrhovatelé dovolávají.

62. Historicky bylo právo myslivosti v našich kulturně-geografických podmínkách chápáno jako součást vrchního pozemkového vlastnictví. V novověku, kdy již tato koncepce nebyla s ohledem na společenskou emancipaci širokých vrstev akceptovatelná, došlo i v podmínkách habsburské monarchie ke změně podmínek tím, že zákon o myslivosti z roku 1849 zrušil právo myslivosti na cizích pozemcích. Právo

myslivosti tak bylo nově chápáno jako součást *ius fruendi*, oddělené od ostatních složek vlastnického práva. Byť bylo a je pozemkové vlastnictví indikátorem subjektu oprávněného právo myslivosti vykonávat, nevyjadřovaly dosavadní právní úpravy (zákony o myslivosti z roku 1947 a 1962) vztah práva myslivosti k pozemkovému vlastnictví zcela jasně a především v praxi a právním vědomí adresátů práva nebylo právo myslivosti chápáno jako zvláštní právo svou existencí nezávislé na vlastnickém právu k pozemku. Právě o zdůraznění této skutečnosti se pokouší právní úprava zákonem o myslivosti, jehož napadaná ustanovení jsou předmětem tohoto řízení (k tomu viz i důvodovou zprávu k § 16 zákona o myslivosti, sněmovní tisk č. 788/0).

63. Právo myslivosti se odvíjí přímo od vlastnického práva ke zvěři, resp. ke zvěři neuložené. Zvěř, která je chápána napříč právními úpravami různě, je zpravidla označována jako *res nullius*, tedy věc nepatřící nikomu. Tento přístup je podmíněn skutečností, že zvěř se pohybuje volně bez ohledu na hranice pozemků, a nelze ztotožnit vlastnické právo k pozemku, na němž se zvěř pohybuje, s vlastnickým právem ke zvěři. Zvěř tedy nepředstavuje plod pozemku, ale samostatný předmět vlastnického práva. Stát, suverén na svém území, je právě z tohoto důvodu oprávněn regulovat práva ke zvěři.

64. Předmětem práva myslivosti je tedy zvěř, která v abstraktní rovině představuje především přírodní bohatství, které si stát vytkl za cíl chránit. Závažnost a zásadnost této ochrany je dána především skutečností, že ochrana přírodních hodnot se stala předmětem regulace přímo v Ústavě České republiky, podle jejíhož čl. 7 stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

65. Současná právní úprava, jak je provedena zákonem o myslivosti, rozlišuje dvě kategorie – myslivost a právo myslivosti. Zákon o myslivosti definuje myslivost [§ 2 písm. a)] jako soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolkovou činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví. Právem myslivosti rozumí zákon o myslivosti [§ 2 písm. h)] souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků.

66. Z uvedených definic plyne, že podstata myslivosti v české právní úpravě směřuje v první řadě k naplnění zmíněného ústavního cíle, tedy k ochraně zvěře s tím, že k tomuto cíli základnímu přibývá ještě další cíl v podobě ochrany myslivosti jako národního kulturního dědictví.

67. Stát stanovuje celou řadu podmínek, resp. omezení, za kterých lze právo myslivosti vykonávat. Prvním, nejjobecnějším omezením je, že právo myslivosti lze vykonávat jen v honitbě a mohou je vykonávat pouze subjekty, které splňují zákonem stanovené podmínky – nemůže je tedy vykonávat kdokoliv a kdekoliv.

68. Podstatnější pro posouzení povahy práva myslivosti z hlediska souladu s ústavními garancemi jsou však jiné atributy, jež byly právu myslivosti zákonem propůjčeny. Myslivost není definována jako výrobní činnost či podnikání, ale jako vztah k volně žijící zvěři, jež tvoří součást ekosystému. Právo myslivosti tak nelze rozdělovat na „komerční“ a „nekomerční“ část, jednak proto, že zákon stanoví všechny složky jako integrální součást myslivosti, ale zejména proto, že jde o dvě strany téže mince; jednou je ochrana zvěře a péče o ni a druhou významně omezované právo lovu, jehož prvotním cílem je především regulace stavu zvěře. Zákon o myslivosti implikuje mechanismus, podle něž by výnosy z myslivosti měly přibližně pokrýt náklady, jež vznikají v souvislosti s realizací povinností uložených zákonem. Rovněž pro tento důvod nelze rozdělovat skupiny činností realizovaných v rámci práva myslivosti na ty, jež slouží veřejnému zájmu, a jež mu neslouží.

69. K dosažení svého účelu zákon o myslivosti stanoví celou řadu povinností, v první řadě ty, jež se týkají mysliveckého plánování. Základní zásadou chovu lovné zvěře je zachování rovnováhy výskytu všech druhů zvěře v mezích mezi tzv. stavem minimálním a stavem normovaným (tedy stavem, který odpovídá kvalitě životního prostředí a užitnosti honitby). Ne nepodstatnou okolností je rovněž nově zakotvená odpovědnost za jiný správní delikt, v jejímž rámci lze postihovat uložením pokuty nesplnění či překročení plánu. Realizace myslivecké činnosti podléhá rovněž doзору na úseku státní správy myslivosti, v rámci jehož výkonu může být uloženo opatření k nápravě zjištěných nedostatků. Výkon práva myslivosti na straně vlastníka představuje zatížení věcným břemenem chůze, jízdy a trpění myslivecké činnosti; stavba mysliveckých zařízení vyžaduje souhlas vlastníka pozemku.

70. Z uvedených premis dle názoru Ústavního soudu plyne, že v podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody.

71. V této souvislosti považuje Ústavní soud za důležité zmínit se také o aplikovatelnosti závěrů, které učinil Evropský soud pro lidská práva ve shora zmíněném případě Chassagnou a další proti Francii. Podstatou posuzovaného případu je, že stěžovatelé byli – v rozporu se svým etickým přesvědčením – nuceni zahrnout své pozemky do honiteb, resp. byli nuceni k účasti ve Schválených obecních sdruženích lovu (Associations communales de chasse agréées – ACCA) a byli nuceni, ač sami nelovci, strpět lov na svých pozemcích. Předmětem stížnosti tak byla konstrukce tzv. Verdeillova zákona, podle něhož byla v různých francouzských departmentech založena povinnost účasti pozemkových vlastníků v ACCA za rozdílných podmínek a tento zákon neumožňoval efektivní (nárokový) prostředek, jak se na činnosti ACCA nepodílet, resp. vyloučit svůj pozemek jako pozemek nehonební. Právě v této souvislosti bylo zdůrazněno i francouzským zákonem o zemědělství zakotvené poslání myslivosti jako činnosti napomáhající rozvoji zvěře a hubení škodlivých zvířat, potlačování pytláctví, provádění myslivecké výchovy členů mysliveckých sdružení při respektování vlastnictví a úrody a, všeobecně, zajišťovat lepší technickou organizaci lovu, aby myslivcům byl umožněn lepší výkon jejich sportu. Z uvedeného vyplývá zřejmá odlišnost podstaty řízení ve věci Chassagnou ve srovnání s nyní posuzovaným případem. Zejména z posléze uvedené skutečnosti je zřejmé, že pojetí myslivosti v českém právu je kvalitativně odlišné, neboť podle české úpravy není zvěř prostředkem k realizaci myslivosti, nýbrž naopak myslivost je prostředkem dosažení optimalizace chovu zvěře.

VII. Obecné hodnocení z hlediska ústavní garance vlastnického práva

72. Jádrem argumentace navrhovatelů směřuje k základní námitce, že převážná část napadených ustanovení je v rozporu s ustanovením čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny, podle nichž:

„(1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“

„(4) Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.“

73. Listina sama neobsahuje definici obsahu vlastnického práva. Zásada vyjádřená v ustanovení druhé věty čl. 11 odst. 1 Listiny odkazuje na jednoduchý zákon, který stanoví konkrétní obsah vlastnického práva, jenž se dokonce v nuancích – daných specifiky jednotlivých právních řádů ve vymezení konkrétního obsahu tradiční vlastnické triády – často liší. Jednoduchý zákon má stanovit obsah vlastnického práva jako obecné právní kategorie a Listina představuje ústavní garanci zaručující jednotu obsahu této kategorie. Cílem takového ustanovení je, aby – bez ohledu na předmět a subjekt vlastnického práva – existovalo jediné vlastnické právo, nikoliv jeho různé druhy, jako tomu bylo v minulosti, kdy právní úprava znala vlastnictví socialistické, soukromé a osobní, nebo kdy byli vlastníci s ohledem na konkrétní typový předmět omezeni v takové míře, že jejich vlastnictví bylo pouze vlastnictvím právním, holým a jeho výkon byl svěřen socialistické organizaci.

74. Zákonným ustanovením, které stanoví zákonný obsah vlastnického práva, je § 123 občanského zákoníku, podle něhož „Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi.“

75. Esenciální vlastností vlastnického práva je, jak z uvedeného vyplývá, omezení realizace vlastnického práva v mezích zákona. Ústavní pravidlo definující obsah vlastnického práva nestanoví obsah vlastnického práva samo, ale zprostředkovává jej právě odkazem na § 123 občanského zákoníku a ve spojení s ním se lze dobrat konkrétního obsahu vlastnického práva jako kategorie chráněné ústavním pořádkem. Součástí zákonného obsahu vlastnického práva k pozemkům je v obecné rovině i to, že na nich lze vykonávat za zákonem stanovených podmínek také právo myslivosti, přičemž jeho výkon lze za určitých podmínek (prohlášením pozemku za nehonební) vyloučit.

76. Ve světle uvedených argumentů je nutno posuzovat i ustanovení čl. 11 odst. 4 Listiny, které neznamena jakoukoliv nepřípustnost jakéhokoliv omezení vlastnického práva, popřípadě bez náhrady. Vyvlastněním či omezením vlastnického práva je třeba

rozumět pouze takové omezení, které vylučuje realizaci vlastnického práva buď zcela, nebo v rozsahu, který podstatnou měrou znemožňuje výkon vlastnického práva v některé z jeho složek.

77. Tento přístup ostatně potvrzuje i rozsah garancí zakotvených čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“):

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut“.

Ustanovení druhé věty prvního odstavce citovaného ustanovení hovoří totiž o zbavení vlastnického práva (No one shall be deprived ..., Niemandem darf ... entzogen werden ..., Nul ne peut etre prive ...), což dosvědčuje závěr o tom, že omezení vlastnického práva musí být zásadní, tedy „zbavující vlastnictví“, aby bylo s to založit rozpor s garancemi poskytovanými Dodatkovým protokolem k Úmluvě.

78. Podstatná v souvislosti posuzovaného případu jsou i další ustanovení, a to jednak citované ustanovení druhého odstavce čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě a také čl. 11 odst. 3 Listiny:

„Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.“

79. Se zmíněnými ústavněprávními mezemi realizace výkonu vlastnického práva se však navrhovatelé žádným významnějším způsobem nevypořádali. Zmíněné ustanovení Listiny je ve srovnání s jinými ustanoveními netypické tím, že nestanoví subjektivní ústavně garantovaná práva, nýbrž povinnosti. V první řadě vyslovuje zásadu, že vlastnictví zavazuje. Tato zásada vyjadřuje fakt, že – ač je nutno vlastnické právo považovat za právo absolutní, jež umožňuje ochranu vlastníka proti všem – oprávnění vlastníka mají své limity, jež mohou narážet na oprávněné zájmy druhých a společnosti

jako celku. Absolutnost vlastnictví jako právního vztahu tak není zcela neomezená a není „absolutní“ do důsledků. V duchu právně-politické maximy „právo individua končí tam, kde začínají práva druhých“ je tedy nutno vykládat i otázku výkonu vlastnického práva. Tuto zásadu pak rozvádí ustanovení čl. 11 odst. 3 Listiny dalšími dvěma větami.

80. Při respektování zvláštního významu ochrany vlastnického práva je třeba zdůraznit také zákaz zneužití vlastnického práva na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jedná se o dva zákazy, z nichž první je vyjádřením obecného principu zákazu zneužití práva a druhý poměruje realizaci výkonu vlastnického práva zájmy chráněnými zákonem.

81. Ústavní soud se již v minulosti pozitivně vyjádřil k obecné možnosti zákonodárce omezit zákonem vlastnické právo k realizaci čl. 11 odst. 3 Listiny [tak náleží Ústavního soudu ze dne 16. 2. 1995 ve věci sp. zn. III. ÚS 114/94, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 3, náleží č. 9, str. 45 a násl., z novější judikatury pak např. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2004 ve věci sp. zn. II. ÚS 482/02, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 33, náleží č. 52, str. 39 a násl.]. K obdobnému závěru Ústavní soud dospěl například i v dřívějším náleží ze dne 23. 6. 1994 ve věci sp. zn. I. ÚS 35/94 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 1, náleží č. 36, str. 259 a násl.), v němž se zabýval mimo jiné otázkou omezení vlastnického práva v důsledku ochrany kulturních hodnot.

82. Při hodnocení podstaty právní úpravy myslivosti, jak vyplývá z uvedeného, Ústavní soud dospěl k závěru, že se jedná o činnost sloužící k realizaci ústavně zakotveného úkolu státu (čl. 7 Ústavy České republiky). Plnění ústavní povinnosti proto nelze nemít za plnění úkolu v obecném, či dokonce ve veřejném zájmu.

83. Soubor dříve vyslovených premis dovoluje Ústavnímu soudu vyslovit základní zásadu použitelnou při posuzování projednávané věci, totiž že realizace myslivosti a práva myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva. Pokud by vlastnické právo bylo vykonáváno takovým způsobem, který by eliminoval myslivost a výkon práva myslivosti, byl by výkon vlastnického práva v rozporu s čl. 11 odst. 3 Listiny. Zákonná úprava myslivosti svou koncepcí navazuje na pozitivní historické tradice v našich zemích. Ústavní soud je si však vědom, že zejména z důvodu negativních jevů při výkonu myslivosti, které jsou spojeny s komunistickým

režimem, došlo ve společnosti v předchozím období a dochází doposud k posunům ve vnímání myslivosti. K tomu, aby bylo dosaženo společensky žádoucího účelu sledovaného zákonem, je třeba systematické výchovné činnosti a důsledného naplňování principů myslivosti v praktickém životě. V individuálních případech mohl a stále může výkon práva myslivosti sklouznout pouze na úroveň zábavy, vzbuzující dojem aktivity pro vyvolené, případně k takovému výkonu myslivosti, která zasáhne do postavení vlastníků honebních pozemků nezákonným způsobem. Tato skutečnost – zneužití práva, resp. výskyt protiprávních činností – se však nemůže stát odůvodněním pro chápání současné zákonné regulace myslivosti jako protiústavní; individuální prohřešky proti myslivosti a zneužití práv z její regulace plynoucích je třeba důsledně postihovat individuálně, a tím přispívat ke změně negativních pohledů na myslivost jako na abstraktní kategorii. Rovněž vlastníků honebních pozemků právo poskytuje řadu obecných nástrojů k ochraně před excesy ze strany osob, které právo myslivosti na jejich pozemcích vykonávají.

84. V konkrétnostech je třeba se podle názoru Ústavního soudu podrobně zabývat tím, zda omezení, k nimž zákonodárce v konkrétním případě přistoupil, jsou proporcionální, v souladu s jinými ústavněprávními garancemi a zda šetří jejich podstatu a smysl ve smyslu čl. 4 odst. 4 Listiny (viz k tomu i zmíněný nálezn Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 114/94).

VIII. Vliv výkonu práva myslivosti na výkon vlastnického práva vlastníků honebních pozemků

85. Z hlediska posuzování případné kolize s ústavními garancemi podle čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny lze charakterizovat právo myslivosti [§ 2 písm. h) zákona o myslivosti] jako:

1. činnosti, které vedou k realizaci práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží,

2. užívání honebních pozemků v nezbytné míře k výkonu činností podle bodu 1.

86. Činnosti uvedené sub 1. jsou především vymezením obsahu práva myslivosti, proto při jejich řádném výkonu s ohledem na shora přijaté závěry samy o sobě nemohou představovat omezení vlastnického práva vlastníka honebního pozemku.

87. Jinak je tomu v případě nutného užívání honebních pozemků podle bodu 2., neboť realizace tohoto oprávnění předpokládá omezení vlastníka honebního pozemku. Pokud užití honebního pozemku (tj. ve volné krajině) spočívá pouze v průchodu či průjezdu (ať už z důvodu lovu či z jakéhokoliv jiného důvodu vedoucího k realizaci práva myslivosti), není výkonem takového užívacího práva vlastník zásadně dotčen, takové užívací právo je navíc – jak bylo výše zmíněno – uskutečňováno k plnění ústavní povinnosti vyplývající z čl. 7 Ústavy České republiky, výkon ústavní povinnosti tak nemůže zakládat protiprávnost. Takové „omezení“ výkonu vlastnického práva honebního pozemku je s ohledem na shora uvedené legitimní a proporcionální.

88. Specifická situace nastává v případě, kdy výkonem myslivecké činnosti dojde ke vzniku hospodářsky významné škody, která zbaví vlastníka honebního pozemku možnosti realizace jedné ze složek vlastnické triády – práva užívat plody a užitky věci. Takovýto typový zásah je však kompenzován úpravou povinnosti nahradit škodu, která vznikne (§ 52 a násl. zákona o myslivosti). Nelze tedy mít za to, že by k omezení vlastnického práva docházelo bez náhrady, jak zapovídá čl. 11 odst. 4 Listiny. Nutno podotknout, že zákonodárce v této otázce šel ještě dále tím, že zakotvil na objektivním principu úpravu náhrady škody způsobené zvěří, tedy bez přímého vlivu lidské činnosti, která vzniká realizací práva myslivosti.

89. Předtím, než se Ústavní soud vyjádří konkrétně k argumentaci navrhovatelů ve vztahu k napadeným ustanovením zákona o myslivosti, považuje za důležité v obecné rovině, zejména pak s ohledem na případ Chassagnou, jehož se navrhovatelé dovolávají, uvést, že omezení vlastníka honebního pozemku není nelimitováno. Myslivost lze provozovat podle zákona jen v rámci honitby. Je vyloučena na nehonebních pozemcích, jejichž nehonebnost je dána buď přímo ze zákona [výčtem v § 2 písm. e) zákona o myslivosti], nebo ji může správní úřad ve smyslu § 17 odst. 2 zákona o myslivosti prohlásit z důvodů vojenských, bezpečnostních nebo v zájmu vlastníka, a to buď bez návrhu nebo na jeho návrh. Zákon blíže nespecifikuje neurčitý právní termín „zájem vlastníka“. Při výkladu tohoto termínu je třeba respektovat, že

realizací práva myslivosti nelze zasáhnout do jiného ústavně zaručeného práva či do vlastnického práva v rozporu s principem proporcionality takovým způsobem, který popírá podstatu ústavní povinnosti podle čl. 11 odst. 3 Listiny. Vlastník honebního pozemku má proto podle Ústavního soudu nárok, aby byl jeho pozemek za nehonební prohlášen buď z důvodu nutnosti chránit jiné ústavně zaručené právo vylučující svou podstatou právo myslivosti (například smýšlení vlastníka podle čl. 15 odst. 1 Listiny), nebo v situacích, kdy přestane být jinak legitimní omezení vlastníka z důvodu práva myslivosti proporcionální, například tehdy, pokud důvod na straně vlastníka spočívá v povaze využívání pozemku ke specifické podnikatelské činnosti, která by byla honebním užíváním pozemku výrazně omezena (využívání pozemků k účelům výzkumným a vývojovým apod.).

90. Ústavní soud z důvodů spíše preventivních na tuto okolnost zvláště upozorňuje v souvislosti s případem Chassagnou a apeluje na ústavně konformní aplikaci ustanovení § 17 odst. 2 zákona o myslivosti. Ve zmíněném případě nebyla ochrana vlastníka poskytnuta z titulu jeho vlastnického práva k pozemku, nýbrž z důvodu jiného jeho práva garantovaného Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jež bylo favorizováno před právem myslivosti, a to i s ohledem na povahu práva myslivosti ve Francii, která se svou podstatou liší od koncepce české právní úpravy.

91. Rovněž je třeba podotknout, že správní úřad je povolán k tomu, aby skutečnou existenci důvodu prohlášení pozemku za nehonební zkoumal podle zmíněných premis tak, aby byla zaručena ochrana práv vlastníka a současně aby se formální záštita jinou ústavní garancí nestala prostředkem popření práva myslivosti.

IX. Hodnocení protiústavnosti jednotlivých napadených ustanovení

K § 9 odst. 2 a 3

92. Ustanovení § 9 odst. 2 in fine zakotvuje možnost uložení omezení (umístění slanisek, napajedel, příkrmovacích zařízení) rozhodnutím správního úřadu i v případě, že s tím vlastník nesouhlasí. Ustanovení § 9 odst. 3 umožňuje zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů uložit omezení zákazu vstupu na honební pozemky a některých dalších činností, vyjma hospodářské činnosti vlastníka či nájemce honebního pozemku.

93. Vzhledem k tomu, že uvedená omezení jsou stanovena k dosažení obecného cíle zákona o myslivosti a směřují k zajištění činnosti, jejímž předmětem je ochrana zvěře, případně dosažení jejího optimálního stavu, případně zajištění bezpečnosti v době lovu, nelze z hlediska ústavněprávních garancí těmto ustanovením nic vytknout. Vzhledem k tomu, že jsou uvedená ustanovení v souladu s dispozicí čl. 11 odst. 3 Listiny, nelze na uložení povinností, které vyplývají z uvedených ustanovení § 9 odst. 2 a 3 napadeného zákona, nahlížet jako na omezení vlastnického práva, za něž by stěžovatelům náležela náhrada ve smyslu čl. 11 odst. 4 Listiny, jíž se dovolávají. Ne nepodstatnou okolností rovněž je, že samotná omezení, k nimž dochází, zatěžují vlastníka ve výkonu jeho vlastnického práva jen minimální měrou. V případě, že by – například shromažďováním většího množství zvěře u napajedla – došlo ke vzniku škody, má vlastník možnost domáhat se náhrady škody za pomoci mechanismu, který napadený zákon předpokládá.

K § 17 odst. 6

94. Uvedené ustanovení obecně upravuje prostředky k zajištění optimalizace tvaru honitby. V možnosti výměny či přičlenění honebních pozemků spojují navrhovatelé rozpor s právem na svobodu sdružování podle čl. 20 Listiny, neboť napadené zákonné ustanovení nebere zřetel na svobodnou vůli jednotlivých vlastníků. Tato argumentace se však vztahuje pouze k textu poslední věty napadeného ustanovení, přestože navrhovatelé usilují o zrušení celého § 17 odst. 6.

95. Podle názoru Ústavního soudu je třeba brát zřetel na to – jak již bylo řečeno – že z vlastnického práva samotného nevyplývá právo myslivosti, je pouze indikátorem pro místní určení realizace tohoto práva, tj. stanovení, na kterých pozemcích lze právo myslivosti vykonávat. Honební společenstvo je subjekt, kterému mimo jiné svědčí právo užívat honitbu (realizovat právo myslivosti), v tom případě má povinnost přednostně umožnit užívání honitby svým členům, nebo má možnost honitbu dále pronajmout. Členství v honebním společenstvu se odvíjí v zásadě od existence vlastnického práva honebního pozemku. Tento subjekt je tedy vytvářen za účelem dosažení cílů sledovaných zákonem o myslivosti a podmínka vlastnického práva k určitému pozemku, jejímž smyslem je založení možnosti členství v konkrétním

honebním společenstvu, představuje zákonnou podmínku jakékoliv státem regulované činnosti. Tato podmínka je legitimní – je logické, že v rámci honebního společenstva se lze angažovat tehdy, pokud má osoba zájem na tom, jakým způsobem bude v mezích zákona právo myslivosti realizováno na jejích pozemcích, a bylo by nelogické připustit, aby stejné oprávnění měla osoba, která obdobný majetkový zájem (vlastnické právo k pozemku zahrnovanému do honebního společenstva) nemá.

96. Existence honebního společenstva je úzce spjata s dosažením cíle zákona o myslivosti a jako forma sdružovacího práva podléhá z hlediska potenciálního přezkumu Ústavním soudem kritériím, jež plynou z obsahu čl. 20 Listiny. Ústavní garance zakotvená v tomto ustanovení zaručuje právo sdružovat se a v tomto právu není vlastník pozemku omezován. Honební společenstvo je právnickou osobou *sui generis*, není – podle výslovného zákazu v § 19 odst. 2 zákona o myslivosti – oprávněno podnikat a je úzce účelově zaměřeno na plnění úkolů v oblasti myslivosti. Smyslem jeho existence je, aby bylo možno identifikovat zcela jasně subjekt, který buď vykonává úkoly týkající se myslivosti sám, nebo jejich plnění „převede“ prostřednictvím nájmu na subjekt jiný. Neplnění těchto povinností (neužívání honitby), jež má za následek nerealizování úkolů myslivosti, vede k tomu, že jsou pozemky přiřčeny k honitbě jiné, nebo rozděleny mezi více honiteb (§ 29 odst. 2 zákona o myslivosti) tak, aby cílů zákona o myslivosti bylo dosaženo.

97. Ne nepodstatnou okolností rovněž je, že členství v honebním společenstvu není povinné. Jak již bylo řečeno, vlastnické právo k příslušnému pozemku je podmínkou členství, členství však nevzniká automaticky. Má-li konkrétní vlastník zájem se na činnosti honebního společenstva podílet, může se stát jeho členem. Jeho působení je plně vedeno zásadou *vigilantibus iura scripta sunt*. Vlastník, který se účastní na činnosti honebního společenstva, se tak může – vedle povinností, které pro něj z členství plynou – podílet i na rozhodování a participovat tak na způsobu realizace zákonných povinností honebního společenstva.

98. S ohledem na povahu účasti v honebním společenstvu nelze v mechanismu vyrovnávání hranic pozemku bez souhlasu vlastníka spatřovat prvek protiústavnosti. Právo účasti v honebním společenstvu, jakož i právo realizovat právo myslivosti z něj vyplývající jsou právní kategorie odlišné svou povahou od práva vlastnického a

nepožívají ústavněprávních kvalitativně shodných garancí a neexistuje na ně zákonný nárok ani v rovině jednoduchého práva.

99. V duchu obecných závěrů, které Ústavní soud vyslovil, je rovněž třeba zdůraznit, že stanovení základních prostorových a kvalitativních parametrů honitby je motivováno potřebami zvěře tak, aby honitba představovala v konkrétní situaci nejlepší ekosystém s co možná nejrozmanitějšími životními podmínkami. Posouzení těchto okolností však přísluší správnímu úřadu.

K § 18 odst. 4

100. Ústavní soud zdůraznil, že jednotlivé složky myslivosti, resp. práva myslivosti od sebe nelze oddělit a je nutno posuzovat je komplexně s tím, že celek je legitimním omezením vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 3 Listiny. Tento závěr platí i za situace, kdy se vlastník v rámci přičleňování pozemků na přičlenění nedohodne. Představuje-li realizace myslivosti činnost ve veřejném zájmu, je nutno klást důraz na to, aby hlavní cíl chráněný zákonem o myslivosti – ochrana zvěře – nebyl ohrožen, a nelze tedy bez výhrad a za všech okolností trvat na uzavření dohod se všemi vlastníky honebních pozemků zahrnovaných do honitby.

101. Napadenému ustanovení navrhovatelé rovněž vytýkají diskriminační charakter, který má být způsoben tím, že vlastníci honebních pozemků přičleňovaných k honitbě jediného vlastníka jsou diskriminováni oproti vlastníkům honebních pozemků přičleňovaných ke společenstevní honitbě. Vlastní diskriminace má být způsobena tím, že v rámci členství v honebním společenstvu se lze podle názoru navrhovatelů alespoň nějakým způsobem podílet na výkonu práva myslivosti, kdežto v případě, kdy je pozemek přičleněn k honitbě jediného vlastníka, žádné honební společenstvo nevzniká a shora popsaná participace není možná.

102. Je nepopiratelné, že může vzniknout dvojí právní postavení závislé na tom, zda bude honební pozemek přičleněn ke společenstevní honitbě nebo k honitbě jediného vlastníka. Aby však bylo možno charakterizovat jednání jako diskriminační, je v zásadě třeba – v duchu garance obsažené v čl. 3 odst. 1 Listiny, jíž se navrhovatelé dovolávají – splnění dvou podmínek. Jednak musí být nastolena nerovnost v přístupu k základním právům a svobodám, jednak musí docházet k diskriminaci z nějakého kvalifikovaného důvodu (tj. z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického

či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení). I pokud by Ústavní soud připustil, že vlastníci nedobrovolně přičleňovaných pozemků tvoří dvě navzájem diskriminovatelné skupiny, přičemž diskriminace by spočívala v příslušnosti ke skupině těch vlastníků, jejichž pozemky jsou přičleňovány k honitbě jediného vlastníka, je třeba se ptát, při výkonu jakého ústavně garantovaného práva by byli tito vlastníci diskriminováni. Z celkového kontextu argumentace navrhovatelů by bylo možno uvažovat o diskriminaci v právech garantovaných čl. 11 Listiny a podle výslovného odůvodnění obsaženého v návrhu by se jednalo o diskriminaci v rovnosti v právech podle čl. 1 Listiny, resp. v rovnosti při zákonných omezeních základních lidských práv a svobod podle čl. 4 odst. 3 Listiny.

103. K omezení při výkonu práv podle čl. 11 Listiny v posuzovaném případě dojít nemůže z důvodů, které Ústavní soud shora vyložil. Právo myslivosti není právem, které je spjato s vlastnickým právem k honebnímu pozemku, ale honební pozemek je jako jednotka tvorby honiteb pouze prostředkem teritoriálního vymezení honitby, je tedy kvantitativním předpokladem práva myslivosti. V tomto smyslu je třeba rozumět také části věty obsažené v shora zmíněném rozsudku Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 22 Cdo 3006/2002, na kterou navrhovatelé odkazují: ... zákon (míněna je dřívější úprava myslivosti provedená v zákoně č. 23/1962 Sb., pozn. Ústavní soud) sice koncipuje právo myslivosti jako samostatné věcné právo vycházející z vlastnictví honebního pozemku (§ 2); je však třeba podotknout, že Nejvyšší soud pokračuje (a tato část textu odůvodnění zmíněného rozhodnutí již v návrhu citována není): ... nicméně to neznamena, že by vlastník takového pozemku mohl bez dalšího toto právo vykonávat. Podle ... zákona lze totiž právo myslivosti vykonávat pouze na honebních pozemcích ... Přitom právo myslivosti (míněno jeho výkon) přísluší ... jen vlastníků honitby (dnes držitel honitby, pozn. Ústavní soud) ... Vlastník honitby, jímž je zpravidla osoba odlišná od vlastníka honebního pozemku, může ... vykonávat v této honitbě právo myslivosti sám nebo ji může smlouvou pronajmout ... Z uvedeného je zřejmé, že výkon práva myslivosti neplyne přímo z vlastnického práva k honebnímu pozemku, nýbrž závisí na splnění dalších podmínek vyplývajících ze zákona a za určitých okolností ... je možný i proti vůli vlastníka honebního pozemku. Zákon svými ustanoveními veřejnoprávního charakteru omezuje práva vlastníků honebních pozemků v zájmu

ochrany myslivosti ... Závěry Nejvyššího soudu tak v zásadě korespondují s tím, jak se vyjádřil Ústavní soud k povaze práva myslivosti, neboť tato dvě práva (vlastnické právo k pozemku a právo myslivosti) jsou na sobě nezávislá, byť je nepopíratelné při vzniku (založení) a zčásti i při realizaci práva myslivosti funkční spojení mezi těmito právy, resp. přesněji mezi honebním pozemkem a honitbou, v jejímž rámci je právo myslivosti realizováno.

104. V souvislosti s odkazem na čl. 1 a čl. 4 odst. 3 Listiny poukazují navrhovatelé rovněž na to, že podle jejich názoru stát může poskytnout jedné skupině více výhod než skupině jiné jediné tehdy, pokud k tomu dochází při zabezpečení funkcí státu a s odvoláním na veřejné hodnoty. Přitom odkázali na nálezy Ústavního soudu publikované pod č. 403/2002 Sb. a pod č. 83/2003 Sb. (pozn. red.: nálezy sp. zn. Pl. ÚS 36/01 a sp. zn. Pl. ÚS 12/02, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 26, nález č. 80; svazek 29, nález č. 20). K této otázce se Ústavní soud již vyjádřil v rámci obecné argumentace, podle které je myslivost prostředkem k dosažení úkolů státu vyplývajících z čl. 7 Ústavy České republiky, proto jsou tedy „omezení“, k nimž dochází na straně vlastníků honebních pozemků, v mezích ústavnosti.

105. S ohledem na konkrétnosti argumentace týkající se napadeného ustanovení § 18 odst. 4 zákona o myslivosti, lze rovněž podotknout, že okolnosti přiřčení v rámci procesu uznání honiteb musejí být podle zákona správním úřadem podrobně zkoumány. V případě nesouhlasu vlastníka honebního pozemku s přiřčením musí navrhovatel (tzn. jediný vlastník či přípravný výbor honebního společenstva) odůvodnit požadavek přiřčení pozemků k honitbě, která musí i bez přiřčených pozemků dosahovat předepsané minimální výměry. Takovými důvody v praxi může být například fakt, že pozemky obvykle malé výměry přiléhají k navrhované honitbě, nebo pozemky navrhované k přiřčení tvoří izolované ostrůvky mezi jinak souvislými pozemky navrhované honitby a jejich přiřčení je tak logické například s ohledem na zákonný požadavek souvislosti honitby; přiřčení je proto motivováno vytvořením či zlepšením podmínek řádného mysliveckého hospodaření (viz k tomu i Řehák, L. – Staněk, J. – Kříž, P.: Zákon o myslivosti s komentářem. 1. vydání. Praha: VENATOR, 2002, str. 121 a 122). Zákon podle názoru Ústavního soudu stanoví transparentní důvody přiřčení pozemků motivované potřebami zvěře a vytváří dostatečné předpoklady pro přezkum těchto důvodů v konkrétním případě.

106. S ohledem na shora uvedené je proto třeba uzavřít, že nemožnost vlastníka honebního pozemku podílet se na realizaci práva myslivosti účastí v honebním společenstvu v situaci, kdy jeho pozemek je přiřčen k honitbě jediného vlastníka, nepředstavuje protiústavní zásah, neboť ke „zhoršení“ právního postavení vlastníka honebního pozemku dochází při realizaci omezení vlastnického práva přípustných podle čl. 11 odst. 3 Listiny.

K § 21 odst. 1 písm. e)

107. Předmětem kritiky tohoto ustanovení je podle navrhovatelů skutečnost, že o vzniku členství v honebním společenstvu rozhoduje valná hromada a že nelze odvodit možnost automatického vzniku členství například přiřčením pozemku. V tom nelze spatřovat dle názoru Ústavního soudu prvek diskriminace podle čl. 3 odst. 1 Listiny, neboť zde chybí důvod, pro který by byl vlastník diskriminován, jak vyžaduje čl. 3 odst. 1 Listiny (srov. výše). Nelze totiž rozlišit dvě kategorie osob ve srovnatelném právním postavení, s nimiž by bylo zacházeno různě. Jak již bylo řečeno, vlastnické právo k pozemku představuje pouze předpoklad členství a v tomto předpokladu jsou si všichni potenciální členové rovni.

K § 26 odst. 1 části věty za středníkem

108. Ústavní soud nemůže přisvědčit argumentaci navrhovatelů ohledně nerovnosti a diskriminace, k níž by měla aplikace napadeného ustanovení směřovat. Dle mínění Ústavního soudu je třeba počítat lhůtu k oznámení, že nesouhlasí se členstvím v honebním společenstvu, od okamžiku doručení rozhodnutí o povolení zápisu práva. Podle § 2 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, vznikají práva zapisovaná do katastru nemovitostí dnem vkladu do katastru. O této skutečnosti se právně relevantním způsobem může vlastník dozvědět až doručením rozhodnutí. Ve smyslu § 2 odst. 3 uvedeného zákona právní účinky vkladu vznikají na základě pravomocného rozhodnutí o jeho povolení ke dni, kdy návrh na vklad byl doručen katastrálnímu úřadu. Toto ustanovení nic nemění na předchozím závěru. Zpětné účinky jsou zakotveny s ohledem na nutnost respektovat účinky řízení o zápisu, které vznikají ke dni, kdy se poprvé mohl projevit účinek převodu (přechodu) vlastnického práva, jenž je konstituován státem.

Tím je také zajištěna kontinuita řady po sobě jdoucích vlastníků, a zákon tak přesně specifikuje okamžiky, ve kterých určitá osoba byla vlastníkem. Za této situace nelze spatřovat v uvedeném ustanovení projev protiústavnosti.

K § 27 odst. 1 věť druhé

109. Ručení členů honebního společenstva za závazky společenstva není upraveno v zákoně o myslivosti podle výměry pozemků jednotlivých členů, navrhovatelé přitom dovozují, že taková úprava zakládá nerovné a diskriminační zacházení, a proto navrhuje zrušit ustanovení druhé věty § 27 odst. 1 zákona myslivosti.

110. Byť Ústavní soud neakceptuje závěr o protiústavnosti druhé věty § 27 odst. 1 zákona o myslivosti, akceptuje obsahově výhrady navrhovatelů. Zákonná úprava totiž zakládá svou konstrukcí určitou disproporci. Ustanovení § 22 odst. 3 zákona o myslivosti stanoví: „Hlasovací právo na valné hromadě přísluší pouze členům honebního společenstva. Na rozhodování se členové honebního společenstva podílejí podle výměry honebních pozemků, které vlastní a které tvoří společenstevní honitbu. Za každý, i započatý hektar výměry honebního pozemku, který v honitbě vlastní, přísluší členovi honebního společenstva jeden hlas.“ Člen honebního společenstva je hlasováním na valné hromadě honebního společenstva schopen ovlivnit nakládání s majetkem pouze v rozsahu, který odpovídá výměře jeho pozemků v honitbě. Napadené ustanovení však nerespektuje stejný mechanismus při kvantifikaci ručení, neboť výše ručení neodpovídá míře, kterou byl v demokratických poměrech činnosti honebního společenstva schopen jeho člen ovlivnit závazky společenstva, za něž ručí. Členové honebního společenstva – malí pozemkoví vlastníci by byli diskriminováni ve srovnání se členy honebního společenstva – velkými pozemkovými vlastníky, pokud by nemohli při shodném rozsahu ručení ovlivnit své právní postavení stejnými právními prostředky. Takový přístup proto zakládá diskriminaci v rovnosti v právech podle čl. 3 odst. 1 ve spojení s první větou čl. 1 Listiny. Ústavní soud se však nedomnívá, že tato situace zakládá bez dalšího nutnost zrušení napadaného ustanovení. Poněvadž pravidlo o neomezeném ručení není v zákoně vyjádřeno výslovně, lze – v duchu konstantní judikatury Ústavního soudu – upřednostnit před zrušením ustanovení jeho ústavně konformní výklad. Ústavní soud má za to, že výše ručení člena honebního společenstva musí být kvantifikována podle stejného pravidla, jaké je stanoveno pro hlasování na

valné hromadě honebního společenstva, člen proto ručí za závazky společenstva podle výměry honebních pozemků, které vlastní a které tvoří společenstevní honitbu. Výklad, který by takový přístup nerespektoval, by zakládal popsanou diskriminaci.

K § 31 odst. 2, 3 a 6 písm. a)

111. Argumentace použitá u § 17 odst. 6 platí zde obdobně.

K § 55 odst. 1 až 3

112. K nerovnému zacházení v tomto případě nemůže dojít, neboť o diskriminační jednání by se jednalo tehdy, pokud by – jak již bylo uvedeno – bylo zacházeno s osobami se stejným nebo obdobným právním postavením různě. Dovolávají-li se navrhovatelé rozdílného přístupu k vlastníkům honebních pozemků na jedné straně ve srovnání s jinými subjekty, je třeba zdůraznit, že postavení obou těchto skupin je různé, neboť posléze uvedené skupině subjektů nemůže vzniknout (coby nevládníkům) škoda na zemědělských plodinách či na lesních pozemcích. O diskriminační přístup by se jednalo například tehdy, pokud by s různými skupinami vlastníků pozemků, na nichž jsou pěstovány polní plodiny, bylo zacházeno různě.

113. Předmětem úpravy je odpovědnost za specifickou škodu, která reaguje – ve srovnání s obecnou úpravou odpovědnosti za škodu např. v občanském zákoníku – na určitý specifický případ, pro nějž je typické, že s uplynutím delšího časového období je škoda fakticky nezjistitelná a bylo by možno jen stěží poskytnout ochranu práv kterékoliv z dotčených stran odpovědnostního vztahu. Ústavní soud se proto neztotožňuje s námitkou, že lhůty, které jsou zákonem o myslivosti zakotveny pro uplatnění nároku na náhradu škody, nejsou přiměřené. Jestliže vlastník pozemku obhospodařuje zemědělský pozemek, lze předpokládat, že stav výpěstků průběžně sleduje. Lhůta 20 dnů od vzniku škody se tak pro uplatnění nároku jeví naprosto přiměřená. Lhůtu pro uplatnění nároku na škodu způsobenou na lesních pozemcích a porostech, kterou lze uplatňovat za předchozí rok vždy do 20 dnů od konce měsíce června, hodnotí Ústavní soud s ohledem na stejné důvody, jaké byly zmíněny v předchozím případě, jako přiměřenou.

K § 69 odst. 1

114. Přejídné ustanovení obsažené v napadeném ustanovení zákona o myslivosti umožňuje zachovat honitby a obory uznané podle dosavadních předpisů a stanoví rovněž pravidlo přechodu na požadavky nové právní úpravy v zákonné lhůtě. Takový přístup je zcela v souladu s běžnými pravidly intertemporality.

115. Argumentaci, podle níž jde o konzervaci dosavadního stavu, jež neumožňuje malým, resp. menšinovým vlastníkům vytvořit honební společenstvo podle svých představ a potřeb, nelze rovněž přisvědčit. Ústavní soud považuje za důležité zdůraznit, že honební společenstvo, jak již bylo zmíněno v rámci argumentace k návrhu na zrušení § 17 odst. 6 zákona o myslivosti, je zakládáno programově za účelem realizace myslivosti, tedy k ochraně zvěře. Právě proto by (automatický) zákonný zánik honebních společenstev (a to i po uplynutí lhůty pro splnění požadavků nové právní úpravy) mohl ohrozit naplnění zákonného účelu myslivosti a mohl by přivodit stav, kdy by institucionálně nebyla zajištěna péče o část ekosystému, čímž by stát nezajistil plnění své ústavní povinnosti podle čl. 7 Ústavy České republiky.

X.

Na základě shora uvedené argumentace dospěl Ústavní soud k závěru, že úprava myslivosti a práva myslivosti v jednoduchém právu nezakládá namítaný rozpor s ústavními garancemi a není ani v rozporu s jinými ústavně zaručenými právy. Jedná se o omezení vlastníka honebního pozemku, jež při zachování podstaty a smyslu ostatních ústavněprávních garancí plynou z ustanovení čl. 11 odst. 3 Listiny.

Dochází-li při výkonu práva myslivosti užíváním honebních pozemků k zásahu do ústavně garantovaných práv vlastníků honebních pozemků, jedná se o omezení, která jsou proporcionalní z hlediska cíle a účelu, k němuž právo myslivosti směřuje; taková omezení se tedy nacházejí v mezích ústavnosti.

Rovněž u zbývajících námitek navrhovatelů nebyla shledána tvrzená protiústavnost odůvodňující závěr, že se jedná o úpravu jsoucí v rozporu s namítanými či jinými ústavními garancemi.

Vzhledem k uvedeným závěrům Ústavní soud návrh na zrušení rubrikovaných ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákonů č. 320/2002 Sb. a č. 59/2003 Sb., zamítl.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04/23/2009

Spisová značka: 25 CDO 719/2008

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Heslo:

Dotčené předpisy:

Kategorie rozhodnutí: B

25 Cdo 719/2008

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Roberta Waltra a soudců JUDr. Marty Škárové a JUDr. Petra Vojtka ve věci žalobkyně: Z., s.r.o., zastoupené advokátem, proti žalovanému: M. s. N., zastoupenému advokátem, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Lounech pod sp. zn. 11 C 1150/2002, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 9. 2007, č.j. 9 Co 69/2005-110, takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 9. 2007, č.j. 9 Co 69/2005-110, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala na žalovaném mysliveckém sdružení zaplacení 39 428,- Kč s příslušenstvím jako náhrady škody způsobené černou zvěří na zemědělských plodinách a náhrady nákladů vynaložených na vypracování odborného posudku.

Okresní soud v Lounech rozsudkem ze dne 24. 9. 2004, č.j. 11 C 1150/2002-93, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 37 060,- Kč s 4% úrokem z prodlení od 18. 10. 2002 do zaplacení, co do částky 2 368,- Kč žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky a ve vztahu ke státu. Vyšel ze zjištění, že dopisem ze dne 20. 6. 2002 žalobkyně jako nájemce pozemků v katastrálním území N. upozornila žalovaného, že na těchto pozemcích (začleněných do jeho honitby) dochází k poškozování porostu pšenice černou zvěří, a žádala jej o zjednání nápravy. Žalobkyně uplatnila u žalovaného nárok na náhradu škody dne 23. 7. 2002 při schůzce jejích zástupců se zástupci žalovaného a se znalcem Ing. J., jehož odborným posudkem ze dne 7. 8. 2002 byla škoda vzniklá ztrátou na výnosu pšenice vyčíslena částkou 37 060,- Kč. Protože žalobkyni vznikla škoda 26. 7. 2002, tj. dnem ukončení sklizně, tedy v okamžiku, kdy škodu bylo možno vyčíslit, a protože žalobkyně vyrozuměla žalovaného o výši škody fakturou ze dne 9. 8. 2002, učinila tak ve lhůtě 15 dnů předpokládané ustanovením § 55 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění do 27. 2. 2003 (dále jen „zákon č. 449/2001 Sb.“, případně „zákon“). Žalobkyně následně uplatnila svůj nárok žalobou u soudu v prekluzivní lhůtě stanovené v § 55 odst. 3 zákona a jelikož soud dospěl k závěru, že její nárok je důvodný, žalobě v části požadující náhradu škody způsobené zvěří vyhověl.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 6. 9. 2007, č.j. 9 Co 69/2005-110, rozsudek okresního soudu v napadeném rozsahu změnil tak, že žalobu ohledně 37 060,- Kč s příslušenstvím zamítl, a zavázal žalobkyni k náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů žalovanému a státu. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, avšak nesouhlasil s jeho závěry, pokud jde o okamžik vzniku škody žalobkyni. Jelikož zákon č. 449/2001 Sb. rozlišuje jednak okamžik vzniku škody, který je rozhodný pro uplatnění nároku, a jednak okamžik, kdy je možné vzniklou škodu dodatečně vyčíslit, nelze usuzovat, že by škoda

vznikla jako souhrn jednotlivých dílčích poškozenaž v okamžiku, kdy lze s jistotou určit její výši. Jestliže zákon č. 449/2001 Sb. žalobkyni ukládá uplatnit u žalovaného nárok na náhradu škody do 20 dnů od jejího vzniku, je žalobkyně povinna nárok uplatnit „vždy od okamžiku, kdy se působení zvěře na poli projevilo v jednotlivých dnech či jiných vhodných časových úsecích“, a zároveň vzniklý stav náležitě zdokumentovat tak, aby po provedení sklizně byla schopna příčinu i rozsah škody prokázat. Protože z výpovědí společníků žalobkyně vyplynulo, že škodou na poli, jak postupně vznikala, se důsledně nezabývali, a protože žalobkyně nenabídla „důkaz opaku“, odvolací soud usoudil, že žalobkyně neměla přehled o stavu pšeničného pole mezi 20. 6. a 23. 7. 2002. Jelikož žalobkyně svůj nárok u žalovaného uplatnila 23. 7., musela by prokázat, že jí škoda vznikla v období mezi 3. 7. a 23. 7., aby byla zachována zákonná prekluzivní lhůta. Protože z provedených důkazů (včetně odborného posudku Ing. J.) nebylo zjištěno, kdy přesně a v jakém rozsahu škoda vznikla, tedy zda se tak stalo nejvýše 20 dní před uplatněním nároku, krajský soud napadený rozsudek v přezkoumávaném rozsahu změnil a žalobu zamítl, aniž by se musel zabývat včasností vyúčtování výše škody a včasností podané žaloby.

Proti rozsudku odvolacího soudu (a to do všech jeho výroků) podala žalobkyně dovolání, v němž jako dovolací důvod uvádí nesprávné právní posouzení věci. Dovolatelka pojímá škodu na polních plodinách jako nedělitelný celek, tj. jednu škodní událost postupně vznikající kumulací dílčích napadení plodin zvěří. Ke vzniku škody proto dochází až v okamžiku, kdy se ustálí poměry a plodiny a porosty „pozbudou svých kvalitativních vlastností natolik, že se stanou nepoužitelné pro sklizeň“. Pokud by každodenní poškození plodin zvěří byla považována za samostatné, oddělitelné škodní události, nebylo by podle žalobkyně možné škody na plodinách uplatnit. Dále dovolatelka podrobně rekapituluje svůj dosavadní postup při uplatňování nároku a navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací posoudil dovolání – v souladu s čl. II bodem 2 a 3 zákona č. 59/2005 Sb. – podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 3. 2005 (dále jen „o.s.ř.“) a po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o.s.ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a dospěl k závěru, že dovolání, které je

přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., sice z hlediska uplatněného dovolacího důvodu není opodstatněné, avšak řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, je postiženo vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nesprávné právní posouzení věci může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 55 odst. 1 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb. nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla. Podle odstavce 2 téhož ustanovení současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze škodu vyčíslit teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.

Citované ustanovení upravuje specifický způsob uplatnění náhrady škody způsobené zvěří u uživatele honitby. Je-li uplatňován nárok na náhradu škody způsobené zvěří na polních plodinách a zemědělských porostech, kterou lze vyčíslit teprve v době sklizně (jako v daném případě, kdy je uplatňován nárok na náhradu ztráty na výnosu žalobkyní pěstované pšenice způsobené černou zvěří, tj. náhrada škody ve formě ušlého zisku), lze sice škodu vyčíslit až ve lhůtě 15 dnů po provedení sklizně, nicméně i v tomto případě je třeba nárok na náhradu škody uplatnit u uživatele honitby do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla. Tuto poněkud nevhodně zvolenou dikci zákona nutno vyložit tak, že vznikem škody se zde míní škodná událost, tedy každé jednotlivé škodlivé působení zvěře na zemědělské pozemky, polní plodiny a zemědělské porosty, od níž počíná běžet lhůta 20 dní k uplatnění náhrady škody u uživatele honitby. Jde-li o škodu na polních plodinách a zemědělských porostech, kterou lze vyčíslit až v době sklizně, spočívá uplatnění škody ve sdělení uživateli honitby, kde a v jakém rozsahu jsou plodiny a porosty působením zvěře poškozeny a že poškozený na něm požaduje náhradu takto vzniklé škody; k vyčíslení výše této škody (a předložení tohoto vyčíslení uživateli honitby) je pak stanovena lhůta 15 dní od provedení sklizně.

Zákon vychází z předpokladu, že vlastník (uživatel) obhospodařující zemědělský pozemek stav výpěstků průběžně sleduje (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, N 226/43 SbNS 541, bod 113), a vyžaduje tak od něj, aby v relativně krátké prekluzivní lhůtě odpovědnou osobu na vzniklou škodu a svůj zájem požadovat její náhradu upozornil, čímž patrně sleduje jak cíle preventivní (možnost zákroku proti zvětšování škody), tak reparační (včasné zajištění důkazních prostředků prokazujících původ a rozsah škody). Pokud by byla postupně vznikající škoda chápána jako jeden celek a nárok na její náhradu bylo možné uplatnit až po „ustálení poměrů“, tedy s větším časovým odstupem od konkrétního škodlivého působení zvěře na zemědělské porosty (k čemuž směřuje výklad zastávaný žalobkyní), bylo by již značně obtížné (ne-li nemožné) určit původce a rozsah takto vzniklé škody, případně další předpoklady vzniku odpovědnostního vztahu. Lhůta 15 dnů od provedení sklizně je pak stanovena k vyčíslení majetkové újmy, jež následkem škodné události vznikla. S ohledem na uvedené závěry je správný právní závěr odvolacího soudu, že předpokladem úspěšnosti žaloby bylo, aby žalobkyně prokázala, že jí škoda vznikla (ve smyslu „ke škodlivému působení zvěře na porost pšenice došlo“) v období mezi 3. 7. a 23. 7. 2002. Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. proto nebyl uplatněn opodstatněně.

Podle § 242 odst. 3 věty druhé o.s.ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Podle § 118a o.s.ř. ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylicil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy (odstavec 1). Má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak, než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylíčení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně podle odstavce 1 (odstavec 2). Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrl důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy (odstavec 3).

Z ustanovení § 211a o.s.ř. plyne, že jiní účastníci řízení než odvolatel mohou u odvolacího soudu namítat skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jen za podmínek uvedených v § 205a o.s.ř. nebo tehdy, neplatí-li pro odvolatele omezení odvolacích důvodů podle § 205a odst. 1 o.s.ř.

Podle § 212a odst. 5 věty druhé o.s.ř. k jiným vadám řízení před soudem prvního stupně přihlíží odvolací soud, jen když mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Poučovací povinnost podle § 118a o.s.ř. je vybudována na objektivním principu, což znamená, že poskytnutí potřebného poučení není závislé na tom, zda se soud prvního stupně o potřebě poučení vůbec dozvěděl. Nebylo-li účastníku potřebné poučení poskytnuto, ačkoliv se tak mělo z objektivního hlediska stát, došlo i v tomto případě k porušení ustanovení § 118a o.s.ř. a řízení před soudem prvního stupně je z tohoto důvodu vždy postiženo vadou; to platí i tehdy, jestliže poznatky o tom vyšly najevo až v odvolacím řízení. Sám odvolací soud je v systému neúplné apelace výrazně omezen v možnosti zjednat nápravu v uvedeném směru jinak než kasací rozhodnutí soudu prvního stupně – ať již tím, že by příslušné poučení poskytl žalobci sám, nebo tím, že by přihlédl k novým tvrzením, jež žalobce uplatnil v odvolacím řízení – v důsledku úpravy obsažené v ustanovení § 213 odst. 3 o.s.ř.; podle tohoto ustanovení totiž platí, že při zjišťování skutkového stavu odvolací soud nepřihlíží ke skutečnostem nebo důkazům, které byly účastníky řízení uplatněny v rozporu s § 205a o.s.ř. nebo § 211a o.s.ř. (srov. Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád, Komentář, II. díl, 6. vydání, Praha, C. H. Beck, 2003, s. 962-963, a v soudní praxi např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 850/2001, a ze dne 16. 3. 2004, sp. zn. 29 Odo 149/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod č. 209/2003 a č. 49/2004). Jiný postup než kasací rozhodnutí soudu prvního stupně by při zjištění existence popsané vady řízení mohl odvolací soud zvolit jen v případě, že by žalobce na řádné poučení odvolacího soudu podle § 118a o.s.ř. nijak nereagoval.

V dané věci odvolací soud – oproti soudu prvního stupně – dospěl k odlišnému právnímu závěru ohledně okamžiku vzniku škody. Pokud by k témuž úsudku dospěl již soud prvního stupně, musel by podle § 118a odst. 1 a 3 o.s.ř. žalobce vyzvat, aby

doplnil svá tvrzení o tom, kdy došlo k poškození plodin zvěří a jaký je rozsah takto vzniklé škody, a aby označil důkazy potřebné k prokázání těchto tvrzení, a rovněž jej poučit o následcích nevyhovění této výzvě. Žalobkyni se uvedeného poučení nedostalo jen proto, že soud prvního stupně zaujal pro ni sice příznivý, avšak z pohledu odvolacího soudu nesprávný právní názor.

Za této situace bylo povinností odvolacího soudu poskytnout žalobkyni výše uvedené poučení a v případě, že by nápravu nemohl vzhledem k ust. § 205a a § 213 odst. 3 o.s.ř. zjednat sám, měl rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit pro jinou vadu řízení spočívající v absenci poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o.s.ř. a věc tomuto soudu vrátit k dalšímu řízení. Jelikož odvolací soud tak neučinil, sám zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem a odst. 3 věty první o.s.ř. zrušil a věc vrátil tomu soudu k dalšímu řízení.

O náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení odvolacího rozhodne odvolací soud v novém rozhodnutí o věci (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 23. dubna 2009

JUDr. Robert Waltr, v. r.

předseda senátu

Statistika PČR

PŘEHLED VINÍKŮ A ZAVINĚNÍ NEHOD

Viník, zavinění nehody rok 2006	Počet nehod	Rozdíl nehod	Index rok 2005=100%	Počet usmrčených	Rozdíl usmrčených	Index rok 2005=100%
Řidičem motorového vozidla	174 152	-10 315	94,4	855	-160	84,2
Řidičem nemotorového vozidla	2 484	-312	88,8	43	-8	84,3
Chodcem	1 507	-132	91,9	44	-7	86,3
Jiným účastníkem	259	10	104,0	0	0	
Závadou komunikace	935	336	156,1	0	0	
Technickou závadou vozidla	1 271	-117	91,6	1	0	100,0
Lesní, domácí zvířít	6 697	-804	89,3	0	0	
Jiné zavinění	660	37	105,9	13	4	144,4

PŘEHLED VINÍKŮ A ZAVINĚNÍ NEHOD

Viník, zavinění nehody rok 2007	Počet nehod	Rozdíl nehod	Rozdíl v %	Počet usmrčených	Rozdíl usmrčených	Rozdíl v %
Řidičem motorového vozidla	167 633	-6 519	-3,7%	992	137	16,0%
Řidičem nemotorového vozidla	2 419	-65	-2,6%	65	22	51,2%
Chodcem	1 576	69	4,6%	41	-3	-6,8%
Jiným účastníkem	244	-15	-5,8%	0	0	
Závadou komunikace	468	-467	-49,9%	0	0	
Technickou závadou vozidla	1 091	-180	-14,2%	7	6	600,0%
Lesní, domácí zvířít	8 501	1 804	26,9%	5	5	
Jiné zavinění	804	144	21,8%	13	0	0,0%

PŘEHLED VINÍKŮ A ZAVINĚNÍ NEHOD

Viník, zavinění nehody rok 2008	Počet nehod	Rozdíl nehod	Rozdíl v %	Počet usmrčených	Rozdíl usmrčených	Rozdíl v %
Řidičem motorového vozidla	147 338	-20 295	-12,1%	913	-79	-8,0%
Řidičem nemotorového vozidla	2 097	-322	-13,3%	39	-26	-40,0%
z toho dětmi	279	-69	-19,8%	0	-3	-100,0%
Chodcem	1 477	-99	-6,3%	37	-4	-9,8%
z toho dětmi	512	-7	-1,3%	3	3	
Jiným účastníkem	212	-32	-13,1%	0	0	
Závadou komunikace	327	-141	-30,1%	0	0	
Technickou závadou vozidla	887	-204	-18,7%	0	-7	-100,0%
Lesní, domácí zvířít	7 499	-1 002	-11,8%	2	-3	-60,0%
Jiné zavinění	539	-265	-33,0%	1	-12	-92,3%

PŘEHLED VINÍKŮ A ZAVINĚNÍ NEHOD

Viník, zavinění nehody rok 2009	Počet nehod	Rozdíl nehod	Rozdíl v %	Počet usmrčených	Rozdíl usmrčených	Rozdíl v %
Řidičem motorového vozidla	67 222	-80 116	-54,4%	755	-158	-17,3%
Řidičem nemotorového vozidla	1 988	-109	-5,2%	39	0	0,0%
z toho dětmi	241	-38	-13,6%	0	0	
Chodcem	1 304	-173	-11,7%	32	-5	-13,5%
z toho dětmi	454	-58	-11,3%	0	-3	-100,0%
Jiným účastníkem	116	-96	-45,3%	0	0	
Závadou komunikace	307	-20	-6,1%	0	0	
Technickou závadou vozidla	454	-433	-48,8%	5	5	
Lesní, domácí zvířít	3 076	-4 423	-59,0%	0	-2	-100,0%
Jiné zavinění	348	-191	-35,4%	1	0	0,0%